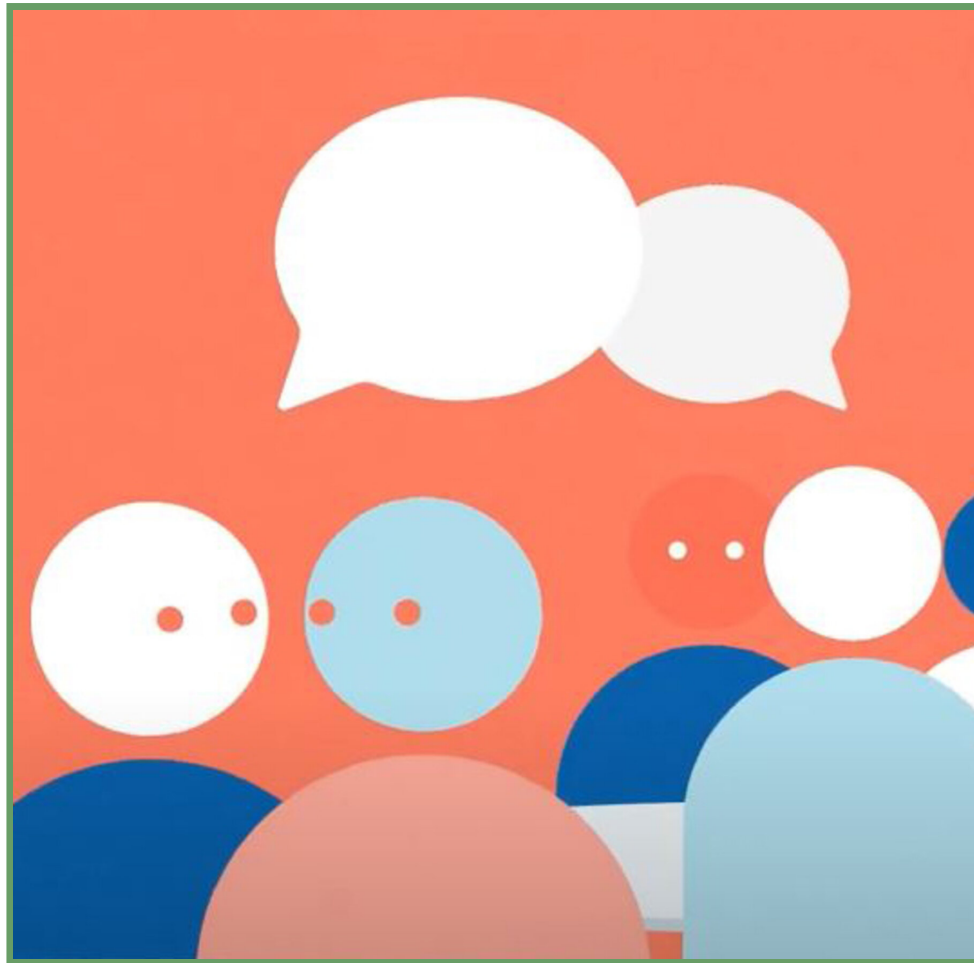

Sprogcoaching

Marts 2023
Christoph Schepers & Charlotte Villefrance

En håndbog i sprogcoaching af elever.

Sprogcoaching

2. udgave 2026

Copyright © 2023 Forfatterne & NCFE

Forfattere: Christoph Schepers & Charlotte Villefrance

Indholdsfortegnelse

Introduktion	5
Hvorfor arbejder vi med sprogcoaching?	6
Om bogen	7
Del 1: Hvorfor og hvordan fungerer sprogcoaching?	8
Hvorfor fungerer sprogcoaching?	9
Hvordan fungerer sprogcoaching?	13
Sprogcoaching som individuelle samtaler mellem sprogcoach og elev – En til en-coaching	13
Coaching som samtale mellem eleverne integreret i undervisningen: Parcoaching i klassen	21
Del 2: Sådan kommer du i gang: Konkrete vejledninger til to måder at bruge sprogcoaching i gymnasiet	26
Introduktion	26
Sådan gør du	28
De overordnede principper for sprogcoaching: Coachingsamtalen step by step	28
Trin 1: Gode mål motiverer og gør arbejdet med sproget konkret	28
Gode spørgsmål skaber motiverende mål	30
Trin 2: Afdækning af ressourcer skaber muligheder for at nå målet	31
Trin 3: Fra ønske til handling: En realistisk arbejdsplan baner vejen mod målet	32
Trin 4: Refleksion over egen praksis opretholder motivationen og sikrer fremdrift: De opfølgende samtaler	37
Dit næste skridt på vejen	37
En til en-coaching step by step	39
Parcoaching i klassen step by step	44
Hvordan kommer jeg i gang nu?	53
Del 3: Case-eksempel	55
Kort individuel coaching fulgt op af parsamtaler i undervisningen - Erfaringer fra Allerød Gymnasium 2019-2021	55
Effekten: Hvad opnår jeg ved denne måde at arbejde med sprogcoaching på?	56
Hvad siger mine elever?	57

Fra et lærerperspektiv	58
Hvad gør jeg: Step by step	59
Den individuelle coachingsamtale - introduktion	61
Parcoachingsamtalerne - introduktion til elev til elev-samtaler	63
Fastholdelse af motivation og udholdenhed: "Ugens øver"	66
En ny og stærk cocktail - afsluttende bemærkninger fra forfatterne	68
Videoer	70
Den første coachingsamtale: Eksempel 1	70
Den første coachingsamtale: Eksempel 2	71
Samtale 2: Den opfølgende coachingsamtale	72
Sprogcoaching animationsfilm	73
Sprogcoaching styrker både den stærke og den svage elev	74
Eleverne får øje på det, de gerne vil lære - og hvordan de kan gøre det	75
Sprogcoaching styrker relation mellem lærer og elev	76
Sprogcoaching styrker elevernes refleksionsevne	77
Referencer og inspiration til videre læsning	78

Introduktion

Vi præsenterer her en metode i sprogundervisningen, som har ændret vores arbejde som sproglærere grundlæggende. Den har gjort os mere glade for vores arbejde og vores elever mere motiverede til at lære sprog.

Forestil dig, hvor meget nemmere det vil være for dig at undervise, hvis eleverne tager ansvar for deres læring og ved, hvad de har brug for, for at nå deres mål. Og at du samtidig kan støtte dem med praktiske ressourcer, så de rent faktisk også arbejder med sproget og når deres mål.

Det er slet ikke urealistisk. Denne lille håndbog giver dig en introduktion og praktisk vejledning til, hvordan du kan guide dine elever, så de selv tager ejerskab. Du lærer at støtte dem i at sætte realistiske mål og at aktivere de nødvendige ressourcer for at nå dem.

Metoden er en kombination af coaching og vejledning, som hedder sprogcoaching. I håndbogen, du sidder med, præsenterer vi tre forskellige gode og afprøvede eksempler på sprogcoaching i gymnasiet. De er alle tre grundlæggende bygget op omkring samme sprogcoachingteknikker, men er i form og tidsmæssigt omfang forskellige. De kan byde på forskellige resultater, men alle tre kan bidrage til at skabe reflekterede unge, der i højere grad styres af deres egen motivation.

Vi glæder os til at vise dig mulighederne og håber, at vi kan inspirere dig og dine elever til en mere motiverende sproglæring.

God læselyst!

Charlotte Villefrance og Christoph Schepers

Hvorfor arbejder vi med sprogcoaching?

Fra LIKE til ansvar for egen læring (Charlotte Villefrance - Allerød Gymnasium)

”I gennem mit flerårige arbejde som sproglærer har jeg oplevet, at kravet til varieret, underholdende, tempofyldt undervisning er steget i takt med arbejdsmængden. Elevernes motivation og engagement til faget steg og faldt som havetermometeret i forhold til, hvorvidt jeg anvendte nye digitale quizzes og læringsapps og andre elevaktiverende nye arbejdsformer. Selvom jeg med megen energi kunne fastholde termometeret i top, steg elevernes faglige niveau ikke tilsvarende, og motivationen var flygtig. I samtaler med eleverne var det tydeligt, at de sjældent trænede fransk uden for undervisningen og i øvrigt havde vanskeligt ved at pege på, hvad de ønskede at opnå, hvad de selv kunne bidrage med, eller hvad de kunne gøre anderledes. Der var til gengæld ofte en del, læreren kunne gøre anderledes for at underholde.

Med frygt for at ramme muren og miste begejstringen for min rolle som underviser søgte jeg inspiration og hjælp til, hvorledes jeg kunne kaste ansvaret for læring tilbage til eleverne samt hjælpe dem til at finde motivationen for faget i andet end blot den ydre kortvarige underholdning og de hurtige ”likes”. Jeg stødte på en reklame for et kursus i sprogcoaching, og her startede processen tilbage til glæden for lærerrollen.”

Fra at styre til at invitere og inspirere (Christoph Schepers – Studieskolen le:v:el)

”Og det var så mig, der var underviser på det kursus, Charlotte søgte ind på.

Fem år tidligere sad jeg til en konference i Bremen i Tyskland og lyttede spændt til et oplæg fra Enke Spänkuch, en forsker, der havde afprøvet teknikker fra systemisk coaching i sin sprogundervisning på universitetet.

Jeg havde på det tidspunkt arbejdet i 20 år som sproglærer og 10 år som teacher trainer og var kørt træet i at opfinde mere og mere avancerede metoder til at motivere kursisterne til at lære noget, de egentlig ikke rigtig var motiveret til at lære. Så jeg følte virkelig, at jeg trak hestene til truget for så at bruge en masse energi på at få dem til at drikke. Foredraget i Bremen viste, at man også kan gøre det på en anden måde: Hvad nu hvis læreren slipper ansvaret for at styre elevernes læring og i stedet inviterer dem til en fælles dialog om, hvad de gerne vil lære, hvorfor de vil lære det, og hvordan de gerne vil lære det? Det lød ret fristende, for så kan jeg som lærer bruge min energi og min viden om læring og konkrete ressourcer til at støtte læringsprocessen og anrette en buffet, som eleverne kan vælge fra. Så i stedet for at planlægge, tilrettelægge og formidle ”min” viden til eleverne kunne jeg invitere, støtte og inspirere eleverne og udforme læringsprocessen sammen med dem. Det lød næsten for godt til at være sandt, men det måtte jeg altså afprøve. Det tog mig og et internationalt team af forskere og praktikere fra seks lande fire år at udvikle, afprøve og tilpasse en metode, der virkede, og i 2018 stod vi klar med en metode, vi kunne anbefale til andre. Metoden kaldte vi sprogcoaching.”

Om bogen

Siden 2018 har vi afprøvet sprogcoaching som metode i sprogundervisningen i gymnasiet.

Derudover gav Det Nationale Center for Fremmedsprog (NCFF) i 2020 støtte til et omfattende projekt, hvor vi afprøvede og evaluerede, hvordan man opnår de bedste resultater med sprogcoaching i gymnasiet:

27 undervisere fra 10 gymnasier over hele landet arbejdede i et år med sprogcoaching i deres fremmedsprogsundervisning på htx, hhx og på VUC. På trods af de udfordringer, som restriktioner og nedlukning i forbindelse med covid-19 stillede til arbejdet i 2020 og 2021, var resultaterne overbevisende. Bogen her samler det bedste af disse resultater og de tre års afprøvning af sprogcoaching i gymnasiet til en praktisk håndbog.

Vi begynder med en kort gennemgang af sprogcoaching som metode og forklarer, hvorfor den har den effekt på elevernes motivation for læring, som vi oplever.

Derefter præsenterer vi to gode og afprøvede metoder til, hvordan du kan bruge sprogcoaching i din egen undervisning i gymnasiet. Vi beskriver, hvad man skal gøre konkret, og hvilke ressourcer det kræver. Vi beskriver også, hvordan de to metoder virkede på elever og lærere. Begge metoder er grundlæggende bygget op omkring samme sprogcoachingteknikker, men er i form og tidsmæssigt omfang forskellige.

I bogens anden del viser vi, hvordan du konkret kan arbejde med de to metoder. Vi giver dig en konkret step by step-vejledning til hver af de to metoder, så du kan gå direkte i gang med at afprøve den metode, du har lyst til at arbejde med.

I bogens tredje del præsenterer vi et konkret eksempel fra to års arbejde på Allerød Gymnasium, som har kombineret de to metoder til den mest effektive cocktail. Også her er beskrivelsen konkret og praksisnær, så du kan overføre eksemplerne direkte til din egen undervisning.

"Sprogcoaching kan bruges som værktøj til fastholdelse af de elever, der har det svært. Der bygges en relation med eleverne, og det kan fastholde dem."

Lærer, AABC

Del 1: Hvorfor og hvordan fungerer sprogcoaching?

Sprogcoaching benytter den motiverende effekt fra systemisk coaching til at fremme sprog-læring: I en coachingsamtale støtter sprogcoachen gennem reflekterende spørgsmål eleven i at identificere egne mål og ressourcer, og eleven tilrettelægger sin egen handlingsplan for at nå målet. Det er eleven, der er aktiv igennem hele processen, og det er eleven, der sætter mål og vælger ressourcerne til at nå målet. På den måde bliver eleven til subjekt i sin egen læringsproces, og hun bliver motiveret til at arbejde med de ressourcer, hun har valgt.¹

Efter samtalen arbejder eleven selvstændigt med sin arbejdsplan og mødes efter en aftalt periode med sin sprogcoach for at evaluere og justere arbejdsplanen.

Et sprogcoachingforløb kan strække sig over en længere periode med flere arbejdsfaser og opfølgende samtaler.

I den form for sprogcoaching, vi præsenterer i bogen, er sprogcoachen både coach og vejleder. Som regel er det en sproglærer, der har gjort sig fortrolig med metoden eller har taget en efteruddannelse som sprogcoach. Da sprogcoachen også er sproglærer, har han en solid viden om sproglæring og de ressourcer, der kan støtte læringsprocessen, både generelt og i det konkrete fremmedsprog. Denne viden stiller han i løbet af samtalen til rådighed ved at tilbyde eleven mulige ressourcer, der kan støtte hendes læringsproces. For at bevare elevens motivation er det vigtigt, at sprogcoachen præsenterer en vifte af mulige ressourcer så objektivt som muligt – og at det er eleven, der selv vælger, hvad hun vil arbejde med.

Metoden, som vi præsenterer her, kombinerer dermed det bedste fra systemisk coaching med det bedste fra en inspirerende vejledning. Til brug i gymnasiet har vi i de senere år afprøvet og evalueret forskellige varianter af sprogcoaching, og her beskriver vi de to mest velfungerende af dem.

1. I bogen bruger vi ”hun”, når vi omtaler eleven i tredje person og ”han”, når vi omtaler sprogcoachen. Det indikerer på ingen måde, at eleven som regel er en kvinde, og sprogcoachen som regel er en mand, men det gør det nemmere at beskrive processen og gør det tydeligere at se, hvem vi omtaler.

Hvorfor fungerer sprogcoaching?

Sprogcoaching fungerer, fordi den fremmer elevernes motivation til at lære sprog, og den skaber motivation, fordi den bygger på elevernes egne valg og støtter dem i at føre disse valg ud i livet.

1. Sprogcoaching motiverer, fordi eleverne aktiv er involveret i læringsprocessen

På de næste sider referer vi til motivationsforskningen med udgangspunkt i selvreguleringsteorien for at underbygge vores tilgang. [Se Ryan, Richard M. & Edward L. Deci (2018) og Sheldon, Kennon (2017)]

I grafikken nedenfor har vi samlet overordnede motivationsfaktorer fra selvreguleringsteorien i en kort oversigt. I traditionelle læringsforløb bruger vi mest den eksterne motivation for at motivere elever til at arbejde med læringsmålene. Det gør vi, når vi bruger faktorer som belønning, ros, karakterer og lignende for at motivere eleverne til at arbejde med faget. Det giver også et resultat, men læringseffekten er tit overfladisk og kortvarig, og motivationsforskningen viser da også, at brug af ekstern motivation ikke er særlig effektiv til at opnå en varig læring.

Ekstern motivation	Introiceret motivation	Identificeret motivation	Indre motivation
Ekstern initiering	Intern initiering	Intern initiering	Intern initiering
Ekstern værdi	Ekstern værdi	Indre accept	Indre accept
Ikke lystbetonet	Ikke lystbetonet	Ikke nødvendigvis lystbetonet	Lystbetonet

Sprogcoaching sigter mod at aktivere den indre motivation, hvor eleven i højest mulig grad definerer sine egne mål, finder ressourcer, hun kan lide at arbejde med, og selv definerer og går vejen til målet. Sprogcoaching kan og skal ikke erstatte selve undervisningen, men hvis vi bruger den indre motivation til noget af arbejdet med sproget, så vil oplevelsen af mestring og glæde også have indflydelse på elevernes arbejde med sproget i selve timerne.

I gymnasiet er ikke al læring frivillig og lystbetonet, og en sproglæringsproces indeholder også elementer af udenadslære og repetition. Her giver det rigtig meget mening at aktivere den identificerede motivation, som sandsynligvis vil være mest effektiv at bruge i sprogcoaching i gymnasiet.

Identificeret motivation betyder, at det er eleven, der accepterer målet som attraktivt, og at eleven har så meget indflydelse som muligt på at sætte målet og vælge de ressourcer, hun vil arbejde med, for at nå målet. Hvis selve målet er attraktivt og dermed motiverende at nå,

så vil de fleste elever også acceptere, at ikke alle aktiviteter på vejen nødvendigvis er sjove, men en gang imellem kan være ganske kedelige. Bare det er tydeligt, at de fører hen mod målet.

I den indledende sprogcoachingsamtale støtter sprogcoachen eleven i at definere mål, finde ressourcer og igangsætte de første skridt på vejen mod målet. De efterfølgende samtaler med sprogcoachen følger op på elevernes arbejde med sproget. På den måde sikrer man, at eleverne bliver ved med at arbejde med sproget, og at de under forløbet bliver mere udholdende og fokuserede i deres arbejde.

Indre og identificeret motivation skabes og vedligeholdes i en sprogcoachingproces først og fremmest gennem tre grundlæggende faktorer:

- Autonomi
- Kompetence
- Samhørighed

Autonomi skabes, fordi eleverne selv kan vælge. Autonomi skal ikke forstås som ”at kunne gøre, hvad der passer mig”, men som mulighed og evne til at træffe meningsfulde valg inden for en given ramme. Autonomi bygger på tillid til, at eleven godt kan finde frem til, hvad der er bedst for hendes læringsproces. Gennem reflekterende spørgsmål, udfordring og inspiration støtter sprogcoachingprocessen eleverne, så de kan træffe disse valg på bedste vis.

Kompetence betyder her, at et menneske ønsker at være et kompetent medlem af de fællesskaber, det ønsker at begå sig i. I sprogcoaching støtter vi dette på to måder: Coachingsamtalen støtter eleven i at vurdere, hvilke kompetencer (mål) hun gerne vil opnå, og i at reflektere over, hvilken effekt det vil have, når hun har opnået disse kompetencer. Derudover vil de opfølgende samtaler evaluere, hvordan de konkrete aktiviteter har støttet elevens vej mod målet. For kun hvis eleven oplever, at hendes indsats også gør hende mere kompetent på vej mod målet, bliver hendes motivation vedligeholdt og styrket.

I denne sammenhæng skal det heller ikke undervurderes, at fx det at se en film på tysk og opdage hvor meget man kan forstå, fører til en betydelig oplevelse af mestring. Selv om det ikke nødvendigvis gør eleven dygtigere i helt konkrete dele af pensum, vil det unægtelig gøre hende mere motiveret til at arbejde med sproget også i andre sammenhænge. Generelt støtter de regelmæssige opfølgninger elevernes oplevelse af mestring og sikrer, at deres arbejde har en effekt. Samtidig synliggør opfølgningssamtalerne sammenhængen mellem det arbejde, eleverne har investeret, og hvor meget de har flyttet sig på vej mod målet. På denne måde kan coaching styrke oplevelsen af, at det kan betale sig at blive ved, og coaching fremmer den udholdenhed, det kræver at lære et sprog.

Et væsentligt element i skabelse af identificeret motivation er at inddrage elevens ønske om at opleve samhørighed. **Samhørighed** skal her forstås som oplevelsen af, at et menneske er et værdsat medlem af de fællesskaber, det gerne vil begå sig i. Eleven føler, at coachingprocessens styrkelse af de autonomt valgte kompetencer vil give hende et løft så hun kan indgå i klassen og undervisningen som en dygtig elev. Samtidigt hjælper det hende,

så hun kan bruge sproget til at indgå kompetent i andre situationer og fællesskaber. Denne oplevelse af at være et meningsfuldt medlem af fællesskabet styrker elevens motivation til at fortsætte arbejdet med sproget.

En anden oplevelse af samhørighed og dermed en væsentlig motivationsfaktor er desuden, at eleverne igennem samtalerne med sprogcoachen føler sig set og hørt i en ligeværdig samtale, og at der ud af denne ligeværdige samtale og den tillid eleven oplever fra lærerens side opstår en stor motivation til at arbejde med faget.

2. Sprogcoaching flytter begrænsninger til muligheder

Mange elever kommer med negative fortællinger om sproget, deres underviser og deres egne oplevelser med sproglæring. De har svært ved at se, hvordan de skal lære sproget, og de kan være opgivende over for at fortsætte med sproget eller lære et nyt sprog. De kan ikke se, hvor de skal hen, og hvordan de kommer dertil.

Gennem sprogcoachens reflekterende spørgsmål vil eleverne kunne se nye perspektiver, og coachingsamtalerne vil kunne flytte deres fokus fra begrænsninger til muligheder. Ofte giver coachingsamtalen dem et bedre overblik over deres muligheder, den hjælper eleverne med at bryde læringsprocessen ned i små overskuelige bidder og gør det mere overskueligt at gå i gang med arbejdet.

3. Coaching afstemmer muligheder og ønsker

En væsentlig gevinst for eleverne er, at sprogcoachingen gør dem bedre til at afstemme deres ønsker med deres muligheder: Når de sætter sig mål og definerer, hvordan de gerne vil nå målene, skal de både se på, hvad de ønsker, altså hvor meget de gerne VIL investere, og hvad der er realistisk, altså hvor meget de KAN investere.

Sprogcoachingen gør det derfor nemmere for eleverne at se, hvad de kan og vil gå i gang med, og processen bliver mere attraktiv, realistisk og overskuelig for dem.

Samtidig støtter sprogcoaching eleverne i selv at tage ansvar for, hvad de lærer. Deres resultater beror på, hvad de SELV har investeret og lagt i opgaven. Læreren kan i læringsprocessen ikke trylle og gøre resultatet fantastisk, hvis eleven ikke selv har lagt energi i arbejdet. Derfor er det afgørende, at sprogcoaching hjælper eleverne med at tilpasse deres ønsker til, hvad der er realistisk at opnå.

Denne proces kan tage tid, men den styrker elevernes læringskompetence langt ud over den rene sprogtiltagelse.

4. Coaching kan skabe kohærens og balance i hjernen

I sprogcoachingen oplever eleverne, at de **forstår**, **hvilket mål** de vil arbejde hen imod, **hvorfor** det giver mening at arbejde hen mod målet, og **hvordan** de kan nå målet.

Hjernen er et organ, der er fantastisk til at løse problemer. Problemer skaber ubalance i hjernen, og hjernen bruger rigtig meget energi, når den har svært ved at løse en opgave. Så snart opgaven er løst, udskiller hjernen til gengæld masser af belønningsstoffer som serotonin og dopamin, og vi får en oplevelse af balance og lyst til at få mere af dette.

Denne behagelige tilstand af balance kaldes kohærens, og jo mere kohærens i hjernen vi oplever, jo mere motiverede er vi til at skabe den kompetence, der kan sikre denne balance og dermed fortsat velbehag.

Vores ønske om at skabe balance i hjernen er en af de stærkeste motivationsfaktorer til læring, for jo mere kompetente vi bliver til at løse en opgave, jo nemmere bliver det at skabe kohærens i hjernen. (Hüther, Gerald (2016))

Gennem sprogcoaching oplever eleven i højere grad, at hun forstår meningen med de valgte mål, at arbejdet hen imod målet giver mening, og at hun har mulighed for at opnå de nødvendige kompetencer for at nå målet. Når eleven oplever, at hun er i stand til at løse udfordringen, udløser det en sand regn af dopamin og andre belønningsstoffer. Det oplever hun som meget behageligt, og hun får lyst til mere af det samme – så også ud fra en rent biokemisk betragtning giver sprogcoaching mening, fordi det skaber en enorm motivationsfaktor til at gå i gang med arbejdet og blive ved.

Mange af de faktorer, der giver det bedste resultat i sprogcoachingen, er knyttet til den lærendes egen motivation. Hvordan forholder det sig så i gymnasiet, hvor ikke alle elever har valgt sproget af lyst og egen motivation, men måske mere af nødvendighed?

Vi har spurgt en af forfatterne til bogen, Charlotte Villefrance, som erfaren fransklærer og sprogcoach i gymnasiet:

Unge og sprogcoaching

"At coache gymnasieelever, eller unge i alderen 16-20, er unægtelig noget andet end at coache voksne, der frivilligt og tit drevet af en stærk indre motivation søger hjælp til egen fremdrift. Hovedparten af de unge, der følger fremmedsprogsundervisning på gymnasiet, har ikke nødvendigvis sprogundervisning liggende øverst i behovspyramiden. Andre fag, fritidsinteresser, fester og venner kommer ofte i forreste række. At bede eleverne finde den indre motivation for faget og ansvar for egen læring er ikke en let sag! Det tager tid, og mange unge opleves som meget lidt udholdende. De skal lære at fastholde mål og skabe nye vaner i en hverdag, hvor opgaverne er mange og de ydre fristelser ligeledes talrige. De skal sværdkæmpe med andre stærke og fastgroede vaner om opmærksomhed.

Og endelig møder eleverne op med et meget lille overblik over egne ressourcer samt muligheder for sprogtiltagelse. De fleste er ikke i stand til at forklare, hvordan de kan arbejde med faget uden for undervisningen for at udvikle konkrete kompetencer. Samtaler med mine franskelever viser, at mange derimod medbringer negative fortællinger om manglende succes med faget af ikke altid veldokumenterede grunde og løse påstande om lærerens manglende evne til at undervise.

Nævnte forhold har som resultat, at man som sprogcoach i gymnasieverdenen kan være nødt til at veksle mellem vejleder- og coachrollen. Elever i 1. g skal hjælpes til at blive udholdende samt præsenteres for en palet af ressourcer som inspiration til arbejdet med faglige kompetencer. Herefter er grundlaget lagt for spændende coaching af selvstændige elever, der er klædt på til opgaven.

Ved implementering af sprogcoaching i egen undervisning er det vigtigt jævnligt at minde sig selv om, at Rom ikke blev bygget på en dag. Etablering af nye, stærke vaner er ikke som hurtige likes. Det kræver vedholdenhed i opstartsfasen at hjælpe eleverne til udholdenhed, selvkontrol og ejerskab. Samtidig er det vigtigt at gøre det tydeligt for sig selv og eleverne, at resultaterne af sprogcoaching kan være meget forskellige. Man skal have øjnene åbne for selv de små ryk samt for mere end blot højere karakterer.

Det er dog absolut værd at gå i gang med sprogcoaching! Allerede med mine nye 1. g elever kunne jeg langsomt mærke, hvordan min rolle skiftede fra at være tankpasser med ansvar for at fylde læring og motivation på eleverne til at være en ressource, eleverne selv vælger at tage fat i for sparring.

Tilbagemeldinger fra mine 2. g elever viser, at det undervejs i processen pludselig bliver tydeligt for dem, hvilken effekt egen aktive og målrettede indsats har på egen udvikling. De unges motivation vokser, når de bliver klar over egne kompetencer, får støtte til at udvikle målsproget efter egne fastsatte mål samt indgår i sparringsfællesskab. De anerkender samtidig, at udvikling af sprogkompetencer kræver aktivt benarbejde fra deres side.

I lærerperspektiv er en væsentlig gevinst blandt andet, at der skabes et univers, hvor elevernes motivation og engagement styrkes af andet og mere end blot hurtige skift i undervisning og varierede undervisningsformer. Bolden ligger på elevernes banehalvdel."

Så der er mange gode grunde til at gå i gang med at arbejde med sprogcoaching i gymnasiet – og der er mange måder at gøre det på. Derfor vil vi nu vise to sprogcoachingmetoder, og vi vil demonstrere, hvordan dine kolleger har arbejdet med dem.

Hvordan fungerer sprogcoaching?

Sprogcoaching som individuelle samtaler mellem sprogcoach og elev – En til en-coaching

Sprogcoaching er oprindeligt udviklet som en række individuelle samtaler om elevens sproglæring mellem en sprogcoach og en elev. Det er den metode, vi udviklede først og afprøvede med voksne fremmedsprogselever, og det er også den metode, der giver det bedste resultat i gymnasiet.

Den fungerer optimalt, fordi den kombinerer det bedste fra systemisk coaching med elementer fra støttende vejledning. Det er den kombination, vi har udviklet og afprøvet i et nordisk samarbejde i Norge, Sverige og Danmark, derfor kalder vi denne variant af metoden for ”den nordiske metode”. Den står i modsætning til måden, man arbejder med sprogcoaching på i andre lande, hvor man enten kun laver ren systemisk coaching (sprogcoachen stiller spørgsmål uden at inddrage sin faglige ekspertise) eller giver direkte vejledning.

I dette kapitel kan du læse, hvordan ”den nordiske metode” fungerer som en til en-coaching, og hvordan du selv kan anvende den. Vi vil også give nogle eksempler på, hvordan den har fungeret på 11 gymnasier i perioden 2018-2021, og hvilke erfaringer både lærere og elever har gjort.

Metoden: Hvad gør man?

Et optimalt forløb i gymnasiet består af en indledende samtale på 20-30 minutter og 2-3 opfølgende samtaler på 10-15 minutter. Samtalerne er individuelle samtaler mellem en underviser, der agerer som coach (sprogcoach), og en elev. Eleven arbejder selvstændigt med sproget imellem samtalerne. Det fungerer bedst, hvis underviseren er trænet i spørgeteknik og er fortrolig med en coachende samtalestruktur. Metoden kan dog også bruges ved at prøve sig frem. Men det er afgørende for succes, at underviseren er lyttende og opmærksom på elevens behov.

I den indledende samtale støtter sprogcoachen eleven i at beskrive, hvad hun gerne vil arbejde med, hvordan hun lærer bedst, hvad der motiverer hende i læringsprocesser, og hvad hun har svært ved. Han støtter hende i at definere et overordnet mål for arbejdet med sproget og i at nedbryde målet i overskuelige delmål. Derefter ser sprogcoach og elev i fællesskab på mulige ressourcer, der kan støtte hendes arbejde med sproget, og eleven tilrettelægger en konkret arbejdsplan for sit fremtidige arbejde med sproget.

Derefter arbejder eleven selvstændigt med sin arbejdsplan i en aftalt tidsperiode på fx to måneder.

Efter den aftalte arbejdsperiode mødes sprogcoach og elev igen til en opfølgende samtale. Her opfordrer sprogcoachen eleven til at evaluere sit arbejde med sproget: Hvad lavede hun, hvordan fungerede det, hvorfor fungerede det godt eller mindre godt, og hvordan kan arbejdet fortsættes og optimeres. Alt efter resultaterne kan det overordnede mål og delmålene justeres og nye ressourcer inddrages. Afsluttende formulerer eleven sin reviderede arbejdsplan og fortsætter arbejdet med denne plan i en ny praksisperiode. Der kan være et eller flere af disse opfølgende møder i et forløb.

Efter sidste arbejdsfase mødes sprogcoach og elev igen, evaluerer det samlede arbejde, reviderer mål og arbejdsplan og fastsætter, hvordan eleven fremover kan sikre det videre arbejde uden yderligere individuelle møder med sprogcoachen.

For at denne form for coaching giver størst effekt for elevernes læring, er det vigtigt, at sprogcoachen kan skifte mellem to roller: Han skal på den ene side fungere som coach, der inviterer eleven til at tænke selvstændigt gennem reflekterende spørgsmål, men

ellers forholder han sig neutral og accepterer elevens valg. På den anden side er det sprogcoachen, der både har en viden om sproglæring og læringsstrategier generelt og kendskab til de ressourcer, der kan støtte elevens selvstændige arbejde. Så her er det vigtigt, at sprogcoachen stiller denne viden til rådighed og inspirerer eleven ved at vise forskellige ressourcer, som kan støtte elevens valg. Det er dog afgørende, at sprogcoachen kun stiller ressourcerne til rådighed og præsenterer dem neutralt, og at det er eleven, der vælger, hvilke ressourcer hun vil arbejde med.

På denne måde involverer sprogcoachen eleven i læringsprocessen, ved at hun sætter sine egne mål og identificerer egne ressourcer. Samtidig støtter han hende i læringsprocessen ved at tilbyde et antal ressourcer, der gør det konkret og overskueligt for hende, hvordan hun kan arbejde hen imod målet.

Effekten: Hvad opnår vi ved denne måde at arbejde med sprogcoaching på?

Et coachingforløb kræver tid og indsats fra både lærer og elev, så det er væsentligt at se på effekten af de individuelle coachingsamtaler. Derfor har vi som tidligere beskrevet bedt sproglærere fra 10 gymnasier i Danmark om at afprøve metoden, og derefter har vi undersøgt deres oplevelse af metodens effekt på væsentlige fokuspunkter. Alle lærere har i projektet i perioden august 2020 - april 2021 coachet et antal elever efter "den nordiske metode" som en til en-samtaler, og vi har samlet deres og deres elevers erfaringer nedenfor. Her kan du få indblik i disse 25 gymnasielæreres erfaringer.

Hvad siger lærerne?

Sprogcoaching skaber en styrket relation mellem lærer og elev

- 68 % af lærerne er meget enige eller enige i, at sprogcoachingsamtalerne har styrket deres relation til eleverne
- 64 % er meget enige eller enige i, at sprogcoaching har gjort dem mere opmærksomme på elevernes behov
- 80 % er meget enige eller enige i, at sprogcoaching har givet dem en struktur, de kan bruge til andre samtaler med eleverne (fx elev- og karaktersamtaler)

"Dét, at man møder eleverne der, hvor de er – og på deres halvdel af boldbanen – er fantastisk." Lærer, Campus Vejle

"Stort at rykke sig fra vejlederrolle til coachrolle. At stille åbne spørgsmål og lade eleven selv gå sin vej. Spørgeteknikken har medvirket til, at før fik eleverne fortalt, hvad de skulle gøre, men nu får de hjælp til selv til at se, hvilken vej de vil gå."

Lærer, IBC Kolding

Sprogcoaching styrker elevernes refleksion over egen læring, motivation til at lære sproget og evne til aktivt at deltage i egen læringsproces

- 88 % af lærerne er meget enige eller enige i, at sprogcoaching har sat gang i elevernes refleksion over egen læring
- 80 % er meget enige eller enige i, at de med sprogcoaching øger elevernes motivation for at lære
- 88 % er meget enige eller enige i, at de med sprogcoaching kan hjælpe eleverne med at få øje på, hvad de selv kan gøre for at træne sproget udover undervisningen

"Når eleverne får stillet – Hvor er du – hvor vil du hen – hvorfor og hvordan – så bliver det meget mere konkret og ikke så uoverskueligt og drukner ikke i grammatik. De kan tage en lille bid ad gangen og koncentrere sig om det, de selv har valgt."

Lærer, Ørestad Gymnasium

Gennem sprogcoaching kan stærke elever motiveres til yderligere engagement og svage elever fastholdes i højere grad

- 80 % af lærerne er meget enige eller enige i, at sprogcoaching kan give ny inspiration til de stærke elever
- 48 % er meget enige eller enige i, at sprogcoaching kan bruges som værktøj til at fastholde elever, der har det svært
- 84 % af lærerne ville fortsætte med at bruge sprogcoaching efter projektperioden, heraf 76 % med at coache eleverne gennem individuelle samtaler.

"Det med, at det giver mulighed for undervisningsdifferentiering – at håndtere både de svage og stærke – denne metode har en kæmpe force, at det kan flytte den enkelte elev – både svag og stærk og ikke, at man kun lægger sig i midten, og så flytter ingen sig."

Lærer, Nordfyns Gymnasium

Hvad siger eleverne?

Vi har her samlet svar fra 41 gymnasieelever, som er blevet coachet gennem individuelle samtaler i projektet.

Sprogcoaching skaber en styrket relation mellem lærer og elev

- 71 % af eleverne er meget enige eller enige i, at sprogcoachingsamtalerne gør, at de føler sig set og hørt
- 51 % af eleverne er meget enige eller enige i, at de er blevet bedre til selv at tage ansvar for at få tingene gjort

"Det har haft en betydning, at læreren har spurgt. Det er noget, jeg gør for mig og har lyst til. Når man skal gøre noget, er det ikke lige så sjovt, som når jeg selv har sagt ja til det."

Elev-elevsamtale 1

"Jeg kunne gøre det bedre. Ens lærer kan give dig råd og ideer, men til sidst er det en selv, der skal gøre det bedre, og det er at huske sig selv på det. Det kræver ens egen disciplin."

Elev-elevsamtale 4

Sprogcoaching styrker elevernes refleksion over egen læring og motivation til at lære og bruge sproget

- 64 % af eleverne er meget enige eller enige i, at sprogcoachingsamtalerne gør, at de er blevet mere bevidste om, hvordan de lærer sprog
- 46 % er meget enige eller enige i, at sprogcoachingen har gjort det sjovere at lære sprog
- 49 % er meget enige eller enige i, at sprogcoachingen har givet dem mere lyst til at bruge sproget

"En god måde at finde ud af, hvordan du lærer. Jeg forstod den måde, jeg arbejder bedst på og værst på – ikke kun sprog – men alt i skolen."

Elev-elevsamtale 2

"Er begyndt at reflektere over, hvad man bruger sproget til og vil have ud af det – man får et overblik over, hvad man kan. Når man begynder at tænke over, hvad man vil lære, så opdager man, hvor meget man kan, og så kan man jo lære endnu mere sprog, og det er megafedt."

Elev-elevsamtale 3

Sprogcoaching styrker elevernes evne til aktivt at deltage i egen læringsproces

- 56 % er meget enige eller enige i, at de har lært at sætte realistiske mål
- 68 % er meget enige eller enige i, at det bliver mere overskueligt at lære sprog, når de i sprogcoachingen bryder deres mål for sproget ned i små bidder
- 76 % er meget enige eller enige i, at de gennem sprogcoaching har fået øje på, hvad de selv kan gøre for at træne sproget
- 52 % er meget enige eller enige i, at de har fået nye konkrete ideer til, hvad der kan hjælpe dem med at nå deres mål
- 57 % er meget enige eller enige i, at de har fået mere mod på at prøve nye aktiviteter for at blive bedre
- 46 % er meget enige eller enige i, at de er begyndt at træne deres sprog udover det, de skal i undervisningen

"Det med at blive skubbet i gang og puffet i ryggen – jeg havde aldrig selv taget initiativ til at komme i gang med at tale engelsk i fritiden." Elev-elevsamtale 3

"At man har nogle fokuspunkter, man lægger vægt på, og fokuserer på en ting ad gangen – det har jeg nu lært, og så kan jeg gå videre med det næste. Det giver en bedre forståelse." Elev-elevsamtale 3

De mange udsagn fra både lærere og elever, der har afprøvet sprogcoaching i gymnasiet, viser, at de individuelle samtaler mellem sprogcoach og elev giver meget stor effekt for elevernes bevidsthed om egen læring og glæden ved at lære sprog. Coachingsamtalerne skaber et tæt samspil mellem lærer og elev, og de støtter elevens arbejde med dennes individuelle mål ved at tilbyde en vifte af ressourcer.

Der hvor individuelle samtaler ikke er mulige, kan mindre også gøre det, og derfor har vi udviklet en variant af metoden, der er mere ressourcebesparende.

Coaching som samtale mellem eleverne integreret i undervisningen: Parcoaching i klassen

Vi har udviklet en anden variant af sprogcoaching. Her integrerer vi væsentlige elementer af sprogcoaching i selve klasseundervisningen, ved at eleverne i par eller mindre grupper arbejder sammen i coachende samtaler i klassen.

Det er ikke altid muligt for en gymnasielærer at afsætte tid til at coache eleverne individuelt. Det er heller ikke alle lærere og elever, der udvikler sig bedst i en individuel samtale mellem sprogcoach og elev.

Når eleverne sprogcoacher hinanden som parcoaching i klassen, tager eleverne virkelig ejerskab over processen, fordi de i endnu højere grad end ved en til en-coaching har den helt centrale rolle.

Selvom denne metode kræver færre ressourcer af lærerne, kræver den god forberedelse og systematisk opfølgning fra lærerens side, hvis forløbet skal give en varig effekt for elevernes sproglæring.

Måde: Hvad gør man?

Et optimalt forløb består af en indledende samtale på cirka 15 minutter, hvor to elever ”coacher” hinanden, og dernæst en række opfølgende samtaler på 10-15 minutter fx én gang om måneden. Forløbet strækker sig over hele skoleåret. Du kan med fordel starte i 1. g direkte efter grundforløbet, men i princippet kan du starte når som helst.

Det er vigtigt, at eleverne bliver klædt godt på til opgaven. De skal introduceres til metoden, hvilket de kan blive ved at se en kort video med en coachingsamtale, hvor det er tydeligt, hvad samtalerne går ud på. Det er også vigtigt at aftale nogle klare regler for samtaleformen, rollerne i samtalen og tonen. Du kan se konkrete eksempler i [step by step-vejledningen](#) i anden del af bogen.

Vi anbefaler, at eleverne arbejder i par. Små grupper på 3-4 elever fungerer også fint, bare man afsætter ekstra tid, så alle får taletid nok. Det er dog under alle omstændigheder vigtigt, at eleverne har indflydelse på valg af partner, alt efter hvem de føler sig trygge ved. Det er en forudsætning for et godt resultat, at du sammensætter par eller grupper meget omhyggeligt.

Eleverne arbejder i de faste par eller små grupper gennem hele forløbet.

I den indledende samtale fungerer den ene elev som ”coach”, mens den anden elev reflekterer over sit arbejde med sproget. Efter 15-20 minutters samtale bytter de to elever roller. Samtalen har stort set samme formål og indhold som en coachingsamtale med en sprogcoach: Den coachende elev støtter partneren i at beskrive, hvad hun gerne vil arbejde med, hvordan hun lærer bedst, hvad der motiverer hende i læringsprocesser, og hvad hun har svært ved. Den coachende elev støtter partneren i at definere et overordnet mål for arbejdet med sproget og nedbryde målet i overskuelige delmål. Derefter ser de i fællesskab

på mulige ressourcer, der kan støtte elevens arbejde med sproget, og eleven tilrettelægger en konkret arbejdsplan for sit fremtidige arbejde med sproget.

Herefter arbejder eleven selvstændigt med sin arbejdsplan i en aftalt periode på fx 1 måned. Arbejdet kan både integreres i undervisningen og foregå ved siden af undervisningen. Arbejdsplanen behøver ikke være særlig kompleks, det kan godt være helt konkrete mål som fx ”jeg vil gerne sige mere i undervisningen” eller ”jeg vil gerne lytte til en podcast på tysk 2x15 minutter om ugen”.

Efter den aftalte arbejdsperiode mødes eleverne igen til en opfølgende samtale. Igen ligner samtalen i opbygning en opfølgende samtale mellem en sprogcoach og en elev, og eleverne fordeler rollerne lige som i den indledende samtale. Nu støtter den coachende elev partneren til at evaluere sit arbejde med sproget: Hvad lavede hun, hvordan fungerede det, hvorfor fungerede det godt eller mindre godt, og hvordan kan arbejdet fortsættes og optimeres. Alt efter resultaterne kan det overordnede mål og delmålene justeres og nye ressourcer inddrages. Afsluttende formulerer eleven sin reviderede arbejdsplan og fortsætter arbejdet med denne plan i den næste praksisperiode. Der kan være et eller flere af disse opfølgende møder i et forløb, og det giver mest mening at fortsætte arbejdet igennem hele skoleåret. Vi anbefaler, at de opfølgende samtaler bliver sat i system, så du fx afsætter 20 minutter af undervisningen til opfølgende samtaler hver den første undervisningstime om måneden.

Til det afsluttende møde er det en god idé at afsætte lidt ekstra tid, så eleverne kan aftale, hvordan de efter forløbet kan sikre det videre arbejde uden yderligere møder med hinanden – medmindre I vælger at fortsætte med sprogcoaching i næste skoleår.

Det er en god støtte for processen med jævne mellemrum at evaluere arbejdet i hele klassen og at tale med eleverne om, hvad der fungerer godt. Så kan eleverne også motivere hinanden ved at dele deres succeser og udfordringer.

Det kan lyde som en ret ambitiøs plan på elevernes vegne, men prøv at vise eleverne tillid og lad dem prøve. Du opnår måske ikke helt den samme effekt som i en individuel samtale med en sprogcoach, men til gengæld får eleverne et andet tillidsforhold til hinanden, og du vil blive forbavset over, hvor gode resultater mange elever opnår igennem samtalerne – og hvor meget de kan inspirere hinanden ved at dele deres succeser. Det er dog også vigtigt at være tålmodig, for det tager også tid for eleverne at vænne sig til denne arbejdsform – og ikke alle elever arbejder lige godt med denne fra starten af. Men tålmodighed er jo en sproglærers største styrke.

Effekten: Hvad opnår vi ved denne måde at arbejde med sprogcoaching på?

Denne metode involverer læreren i betydeligt mindre grad, og da arbejdet er integreret i undervisningen, så kræver det meget færre ressourcer at arbejde med sprogcoaching på denne måde.

Man skal dog afsætte noget forberedelsestid og noget af undervisningstiden, så for at undersøge, om effekten af arbejdet er denne investering værd, har en gruppe gymnasielærere fra sprogcoachingprojektet, vi nævnte i forrige kapitel, afprøvet arbejdet med sprogcoaching som en integreret del af klasseundervisningen. På trods af at arbejdet blev besværliggjort af restriktioner og nedlukninger i forbindelse med covid-19, var resultaterne forbavsende gode.

Hvad siger eleverne?

Vi har her samlet tilbagemeldinger fra 23 elever, som var coachingmakkere sammen med en anden elev i klassen, og som ikke blev coachet af en sprogcoach samtidig. For at sikre en højere grad af sammenlignelighed stillede vi dem de samme spørgsmål, som vi stillede de elever, der blev coachet af en sprogcoach, således som det er beskrevet i foregående kapitel.

Sprogcoaching skaber en styrket relation mellem lærer og elev

Ikke helt overraskende kan samtalerne eleverne imellem ikke styrke relation mellem lærer og elev (eller her mellem elev og elev) i samme grad, som hvis man bruger metoden med læreren som sprogcoach.

- 39 % af eleverne er meget enige eller enige i, at sprogcoachingsamtalerne gør, at de føler sig set og hørt (mod 71 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)

"Det gjorde, at vi forsøgte at tale tysk sammen. Jeg er blevet mere glad for tysk. I folkeskolen havde jeg det, som om tysk bare skulle overstås."

Elev-elevsamtale 3

Sprogcoaching styrker elevernes refleksion over egen læring og motivation til at lære og bruge sproget

- 51 % af eleverne er meget enige eller enige i, at sprogcoachingsamtalerne gør, at de er blevet mere bevidste om, hvordan de lærer sprog (mod 64 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)

- 17 % af eleverne er meget enige eller enige i, at sprogcoachingen har gjort det sjovere at lære sprog (mod 46 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)
- 31 % er meget enige eller enige i, at sprogcoachingen har givet dem mere lyst til at bruge sproget (mod 49 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)

"Hvis du vil videre med tysk eller engelsk, så brug sprogcoaching, fordi det skaber en struktur, og man lærer mere ved det, ved at man sparrer med nogen og har nogle mål, man skal opfylde."

Elev-elevsamtale 3

Sprogcoaching styrker elevernes evne til aktivt at deltage i egen læringsproces

- 49 % er meget enige eller enige i, at de har lært at sætte realistiske mål (mod 56 % af dem der er blevet coachet af en sprogcoach)
- 60 % er meget enige eller enige i, at det bliver mere overskueligt at lære sprog, når de i sprogcoachingen bryder deres mål for sproget ned i små bidder (mod 68 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)
- 61 % er meget enige eller enige i, at de gennem sprogcoaching har fået øje på, hvad de selv kan gøre for at træne sproget (mod 76 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)
- 39 % af eleverne er meget enige eller enige i, at de er blevet bedre til selv at tage ansvar for at få tingene gjort (mod 51 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)
- 31 % er meget enige eller enige i, at de har fået nye konkrete ideer til, hvad der kan hjælpe dem med at nå deres mål (mod 52 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)
- 34 % er meget enige eller enige i, at de har fået mere mod på at prøve nye aktiviteter for at blive bedre (mod 57 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)
- 26 % er meget enige eller enige i, at de er begyndt at træne deres sprog udover det, de skal i undervisningen (mod 46 % af dem, der er blevet coachet af en sprogcoach)

"Afgørende, at det er frivilligt – man gør det, fordi man har lyst, og man står ikke til ansvar for nogen, men ansvaret er på egne skuldre." Elev-elevsamtale 1

Resultaterne fra arbejdet med denne version af metoden viser en god effekt for elevernes sproglæring, selvom det er eleverne og ikke en sprogcoach, der står for de coachende samtaler. Eleverne tager godt imod metoden, og de opnår et overraskende godt resultat, når det drejer sig om at blive mere bevidst om egen læringsproces, sætte realistiske mål og identificere ressourcer for at nå målet.

Når vi ser på relationen (oplevelse af samhørighed), så bliver den ikke styrket i samme grad, og lysten til at arbejde med sproget og bruge sproget øges ikke i samme grad som igennem coachingsamtaler mellem sprogcoach og elev. Desuden mangler der for mange elever inspiration til, hvordan de helt konkret kan arbejde med sproget på vej hen mod deres mål. De savner praktisk støtte og konkrete værktøjer til både at gå i gang med arbejdet og blive ved med at gå hele vejen hen til deres mål. Her vil en sprogcoach kunne bidrage med inspiration og støtte i en helt anden grad end en anden elev.

Til gengæld bliver elevernes indbyrdes relation styrket, og i forhold til den forholdsvis beskedne investering i tid og ressourcer er denne form for sprogcoaching et rigtig godt sted at starte arbejdet med metoden, fordi eleverne bliver mere bevidste om deres egen læringsproces.

Del 2: Sådan kommer du i gang: Konkrete vejledninger til to måder at bruge sprogcoaching i gymnasiet

Introduktion

Hvordan du finder den form for sprogcoaching, der passer bedst til dig og dine elever

Der er ikke en bedre eller dårligere måde at bruge sprogcoaching på. Det vigtigste er, at du bruger metoden på den måde, der giver mest mening for dig og din måde at arbejde på.

I sidste ende handler det om ressourcer og ønsket resultat: Hvad vil du opnå? Og hvor mange ressourcer kan du investere i dit arbejde med metoden?

Lad os derfor kort se på de to forskellige metoder igen:

1. I **en til en-coaching** coacher du eleven i en indledende coachingsamtale på 20-30 minutter og i to eller tre individuelle opfølgningssamtaler på 10-15 minutter fordelt over et tidsrum på 3-9 måneder. Denne metode giver den største effekt for elevens motivation til at arbejde med sproget gennem det ligeværdige møde, hvor sprogcoachen inviterer, støtter og inspirerer eleven. Den er mest velegnet til at fastholde eleven i arbejdsprocessen og støtte hendes udholdenhed, så hun kan skabe nye vaner til det selvstændige arbejde med sproglæringen. Det er dog også den metode, der kræver flest ressourcer, da du skal afsætte cirka en time per elev i løbet af det samlede forløb. Hvis du synes, det virker uoverskueligt at coache alle dine elever, kan du med fordel vælge kun at coache de elever, der har stort behov for en individuel samtale eller har stor lyst til at indgå i et coachingforløb.
2. I **parcoaching i klassen** er det eleverne selv, der arbejder med sprogcoaching i coachende samtaler som en del af undervisningen i klassen. Denne metode integreres i din undervisning, og din forberedelsestid er ikke væsentligt højere end til din normale undervisning. Det kræver lidt forberedelse at tilpasse metoden til dit behov første gang, du bruger den, og du skal tilpasse de skemaer, der skal støtte elevernes arbejde, til deres og dit behov. Derefter bliver arbejdet en integreret del af jeres arbejde med sproget i klassen. Arbejdet kræver, at du afsætter et undervisningsmodul i starten: 45 minutter til introduktion af forløbet og 45 minutter til den indledende coachende samtale i grupperne. Derefter bør du afsætte cirka 20 minutter til opfølgningssamtalerne

hver 4.-5. uge, så eleverne kan evaluere deres arbejde og udveksle erfaringer. Hvis vi sammenligner effekten på elevernes motivation og fastholdelse, så er effekten ikke helt så stor som i "en til en-coaching". Arbejdet øger dog elevernes motivation betydeligt og fremmer deres selvstændige arbejde med sproglæring tydeligt - og du skal kun bruge samlet to-tre moduler af elevernes undervisningstid på arbejdet med sprogcoaching i løbet af skoleåret. Når vi spørger eleverne, så er det absolut tiden værd: De coachende samtaler i klassen sætter dem i stand til at sætte realistiske og overskuelige mål og fastholder dem i at arbejde selvstændigt med deres sproglæring på vej hen mod målet.

- 3. De to metoder kan også kombineres.** Du indleder forløbet med en kort coachingsamtale med hver elev på 10-15 minutter. Derefter fortsætter eleverne med at støtte hinanden gennem opfølgende samtaler i par eller små grupper integreret i klasseundervisningen. I de individuelle samtaler i starten af forløbet etablerer du det gode samspil mellem dig og eleven, og du støtter eleven med at sætte et motiverende mål og identificere de ressourcer, hun har for at nå målet. Den individuelle samtale giver også eleverne en god struktur og praktiske værktøjer til at omsætte de gode hensigter til en konkret arbejdsplan. De opfølgende samtaler holder eleverne selv som coachende samtaler med hinanden, og ansvaret for det selvstændige arbejde bliver dermed konsekvent lagt over til eleverne. Da samtalerne foregår i klassen, er læreren samtidig til stede og kan støtte eleverne i processen. Denne kombination forener en overskuelig investering i tid og ressourcer med et godt resultat i form af bedre samspil mellem lærer og elev, større arbejds glæde for lærer og elev og en virkelig god effekt i forhold til elevernes sproglæring.

Så valget er dit, og de følgende afsnit beskriver, hvordan du konkret kan komme i gang med de enkelte metoder. Du får først en konkret step by step-vejledning til de to metoder. Den gør det nemt for dig at arbejde med den metode, der giver mest mening for dig.

Derefter beskriver vi i del 3 af bogen, hvordan Allerød Gymnasium har kombineret de to metoder til en rigtig god cocktail.

Der er elementer, der er ens for alle tre måder at arbejde med sprogcoaching på. Derfor er det første afsnit en basisvejledning til metoden, som anvendes ved alle tre måder. Den giver en god introduktion til, hvordan du gennem reflekterende spørgsmål og inspiration støtter eleverne i at

- sætte realistiske og motiverende mål
- identificere og vælge relevante ressourcer i arbejdet hen imod målet
- lave og gennemføre en konkret arbejdsplan for at nå målet.

Sådan gør du

De overordnede principper for sprogcoaching: Coachingsamtalen step by step

I dette afsnit gennemgår vi de grundlæggende principper for en vellykket coachingsamtale trin for trin. Hvad skal du gøre for at opnå det bedste resultat, hvorfor giver det mening at gøre det, og hvordan gør du det konkret. Disse principper er ens for alle de coachingmetoder, der beskrives i bogen.

Trin 1: Gode mål motiverer og gør arbejdet med sproget konkret

Den afgørende forudsætning for at sprogcoaching kan fungere, er, at eleverne sætter motiverende mål for deres sproglæring. Hvad vil de opnå, og hvornår vil de gerne have nået målet?

Tit har eleverne ikke en klar forestilling om deres egne mål og de faglige mål for deres arbejde med sproget. Der vil være en uoverensstemmelse både mellem de faglige mål og elevernes individuelle mål og mellem elevernes forventning til, hvad de kan opnå, og de realistiske muligheder for, hvad de kan nå. Derfor er det vigtigt at få eleverne til at reflektere over egne mål, muligheder og behov, hvis vi vil sikre deres motivation for læringsprocessen.

Men hvad er et godt mål? Det korte svar er: ”Et mål, der motiverer eleven til at arbejde ihærdigt hen imod det”.

For at være motiverende skal et mål være klart beskrevet og realistisk at opnå. Ofte kan det være nødvendigt at bryde et overordnet mål ned i mindre bidder for at kunne overskue det, og som regel er det vigtigt, at der er en tidsramme for målet. I stedet for ”Jeg vil gerne blive bedre til at tale fransk” kunne et motiverende mål være ”Jeg vil gerne kunne holde et oplæg på 5 minutter på fransk om en podcast, jeg selv vælger”.

Elevernes egne mål kan fungere som supplement til de overordnede faglige mål og beskrive mere konkrete delmål eller mere motiverende personlige mål for eleven. På denne måde behøver der slet ikke være en modsætning mellem elevens personlige mål og de faglige mål, for de personlige mål støtter eleven på vej hen mod det overordnede mål. Arbejdet med de individuelle mål skaber en oplevelse af mestring og en mere lystbetonet kontakt til sproget, der også vil motivere til et mere engageret arbejde med sproget i klassen og med de overordnede faglige mål.

Fra ønske til mål

Hvad er så forskellen mellem et ønske og et mål – og hvordan bliver et mere diffust ønske til et klart defineret og opnåeligt mål?

”Jeg vil gerne blive bedre til at tale tysk” vil ofte være det ønske, du hører i en samtale med eleven. Inden dette ønske kan blive til et realistisk mål, skal eleven arbejde med at konkretisere det.

I sprogcoaching har vi tilpasset et værktøj, mange kender fra strategiarbejde, og som bruger forkortelsen SMART. **SMART** betyder for os, at for at være motiverende skal et læringsmål være **Struktureret, Målbart, Attraktivt, Realistisk og Tidsbegrænset**.

Lad os opfinde Sara, en tyskelev i 1. g som har valgt tysk som fortsættersprog, og se, hvad der sker med hendes ønske ”Jeg vil gerne blive bedre til at tale tysk”, når vi sender det gennem SMART-maskinen.

Sara er en ret ambitiøs elev, og mange elever vil have betydeligt mindre ambitiøse mål. Et mere ambitiøst mål er dog mere velegnet til at vise processen her i bogen.

S for **struktureret** betyder her, at målet skal være klart defineret og afgrænset. Så for at være mere klart beskrevet kan hendes mål være: ”Jeg vil gerne kunne holde et mundtligt oplæg på tysk i 10 minutter i klassen om et emne, jeg interesserer mig for”.

M står for **målbar**. Vi vil anbefale, at du i hele arbejdet med målsætningen har tanke på målbarhed, og at du vurderer målbarheden af det endelige mål sidst i processen med at gøre målet SMART.

Så vi fortsætter her med at gøre målet **attraktivt**. Sara har ikke været særlig vild med tyskundervisningen i folkeskolen. På den anden side har hun godt kunnet lide, når familien har været på weekendture til Hamborg og Berlin, og der har hun også talt lidt tysk. Hun er rigtig god til engelsk og godt med i de fleste andre fag, så det irriterer hende, at hun ikke er bedre til tysk. Hun er meget interesseret i måden, andre unge lever på. Så I aftaler, at hun finder en tv-serie eller en podcast, som viser nogle tyske unge menneskers hverdag, og holder et oplæg om livet i Tyskland på basis af det.

Men hvor **realistisk** er dette mål? Sara er ikke ret god til tysk og er desuden ret genert, så tanken om at skulle præsentere et emne i 10 minutter er fagligt uoverskueligt for hende, og tanken om at tale tysk foran hele klassen er ret skræmmende. Hun bryder derfor sit mål ned til et mere overskueligt men stadig attraktivt mål og beslutter at oplægget i første omgang godt kan være på 3-5 minutter, at hun må bruge noter, og at hun holder oplægget for sin gode veninde Lea, som er ret god til tysk og gerne vil støtte hende.

Nu er hendes mål blevet både struktureret, attraktivt og realistisk. For at vurdere om målet er opnåeligt, bør vi dog have et **tidsperspektiv**. I vores eksempel er vi i begyndelsen af november i Saras første år i gymnasiet. Sara er ret opsat på at nå sit mål og vil gerne bruge mange ressourcer på det, men der er også mange andre ting, hun skal nå. Så et realistisk tidsperspektiv kunne være at øve sig løbende og at være i mål i slutningen af januar.

Er dette mål målbart? Det er det, for hun kan jo måle, om hun har holdt oplægget eller ej. På den anden side kan det være svært at se ”om hun har nået det”, for hun holder jo et oplæg for Lea flere gange, så hvordan kan hun se, at hun bliver bedre til det? Her vil det være en god idé at opmuntre hende til at sætte et par uddybende parametre for at se, hvordan hun nærmer sig målet. Det kan fx være ”i hvor lang tid skal jeg tale, kan jeg besvare spørgsmål på

tysk, kan jeg tale frit, eller hvor meget skal jeg læse op fra mine noter m.m.” Disse aspekter kan indgå i hendes mål senere, og dermed kan hun op- eller nedjustere forventningerne.

Her og nu er målet SMART nok til at motivere hende til at arbejde hen imod det: ”Jeg vil gerne kunne holde et oplæg på tysk i 3-5 minutter til Lea om en serie eller podcast, der interesserer mig – og det kan jeg den 31. januar.”

Hvis dette mål er så SMART for Sara, som vi påstår, vil det få hende til at komme i gang med at arbejde selvstændigt med sin tysklæring. Hun vil opleve, at hun sagtens kan forstå en del tysk, og at hun langsomt bliver bedre til at omsætte det, hun forstår, til et nogenlunde forståeligt tysk.

Men hvordan støtter sprogcoachingen hende på vejen?

Gode spørgsmål skaber motiverende mål

Din nøgle til at skabe refleksion og motivation hos eleverne er gode og motiverende spørgsmål. Derfor er der flere grunde til at se på gode spørgsmål, når du går i gang med sprogcoaching: De er nøglen til at sætte SMARTe mål, de igangsætter refleksion over mulighederne for at nå dem, og de hjælper med at lave en realistisk arbejdsplan, der sikrer elevernes vedholdende arbejde på vej mod målet.

Så hvad er gode spørgsmål? Gode spørgsmål igangsætter eller understøtter elevens refleksion. De inviterer til aktivt at deltage i samtalen og viser, at du tror på hendes evne til selv at kunne se mulighederne og definere vejen.

Gode spørgsmål får eleven til at skifte perspektiv og se nye vinkler og dermed reflektere over sine forudsætninger og behov, sin motivation og sit mål for læring. De sætter hende i stand til at definere ressourcer og begrænsninger og finde den bedste vej hen mod målet. Så gode spørgsmål åbner refleksionsprocessen, de hjælper dog også med at holde samtalen på rette kurs fra den indledende refleksion hen til en konkret arbejdsplan.

Gode spørgsmål er drevet af ægte interesse og åbner for refleksionen. Derfor bør de som regel være åbne spørgsmål, altså spørgsmål, som man ikke kan svare ja eller nej på. Se på følgende typer spørgsmål:

Lukkede spørgsmål	Åbne spørgsmål
Kan du nævne de to vigtigste ting for dig, når du lærer sprog?	Hvad er det vigtigste for dig, når du lærer sprog?
Har du en ven, der kan hjælpe dig?	Hvem kan hjælpe dig med det?

Det vigtigste her er, at de åbne spørgsmål viser, at du tror på, at eleven kan svare positivt på spørgsmålet. Gennem åbne spørgsmål giver du hende slet ikke mulighed for at svare ”nej”, for du tror på, at hun kan finde en løsning. Derudover er det vigtigt for åbne spørgsmål, at der ikke er tale om enten-eller, men om at se på flere muligheder.

Samtidig er det vigtigt at være realistisk og acceptere, at mange elever, især i 1. g, kan have svært ved at finde svar på åbne spørgsmål, da de ikke er vant til at skulle reflektere på denne måde. De kan faktisk blive ret nervøse for, hvad der forventes af dem, og de kan derfor have behov for, at de åbne spørgsmål suppleres med et par lukkede.

Grundlæggende er det dog vigtigt, at du stiller åbne spørgsmål. Dermed fjerner du din styring som underviser ud af spørgsmålene og overlader rummet til eleven.

Lukkede spørgsmål	Åbne spørgsmål
Kan du bruge to eller tre timer om ugen på at arbejde med sproget?	Hvor meget tid om ugen kan du bruge på at arbejde med sproget?
Kan du nå det inden jul?	Hvornår vil du kunne nå det til?
Vil du helst forbedre din tale- eller din skrivefærdighed?	Hvilken færdighed vil du helst arbejde med?

Åbne spørgsmål giver eleven frihed til selv at fylde rummet og koble sin målsætning til sin egen virkelighed. Samtidig viser spørgsmålene, at du både stoler på hendes evne til at definere målet og til at finde vejen hen til målet.

Så gode spørgsmål

- er åbne (gerne hv-spørgsmål som hvad, hvordan ...)
- igangsætter og fastholder refleksionsprocessen
- flytter fokus
- stoler på elevens evne til at definere og nå sit mål

Trin 2: Afdækning af ressourcer skaber muligheder for at nå målet

For at sætte realistiske og dermed motiverende mål skal eleverne være i stand til at reflektere over de ressourcer, de har til rådighed i sproglæringsprocessen. Samtidig giver afdækning af muligheder og udfordringer eleverne en oplevelse af, at de har de nødvendige ressourcer for at nå målet – og det motiverer dem til at gå i gang med arbejdet. Igen er gode spørgsmål vores bedste værktøj, hvis vi vil støtte eleven i denne proces.

Lad os kort se på ressourcernes betydning og sprogcoachens rolle i afklaringsprocessen, inden vi præsenterer konkrete spørgsmål, du kan bruge i processen.

Hvordan defineres ressourcer i læringsprocessen?

Med ressourcer mener vi her alt det, der støtter elevens læringsproces og dermed hjælper hende på vej til målet. Det er både hendes forkundskaber og hendes foretrukne måde at lære på. Det kan være personer eller konkrete læringsressourcer, der kan støtte hende i processen, og det er en realistisk vurdering af, hvor meget tid og økonomi hun har til rådighed. Det er også her, I skal tale om begrænsninger i læringsprocessen, og hvordan de kan tilgodeses, overvindes eller omdannes til muligheder.

Ressourceafklaringen binder målsætning og arbejdet med en konkret arbejdsplan sammen. Hvis elevens mål ikke er baseret på en realistisk vurdering af hendes ressourcer, så er det ikke motiverende, fordi det enten er for uambitiøst eller for ambitiøst at nå målet inden for det definerede tidsrum. På denne måde er målsætning og ressourceafklaring ikke to adskilte arbejdsfaser, men skal ses i bestandig dialog med hinanden.

Vi anbefaler at opdele ressourceafklaring i en mere visionær brainstormfase, der stort set kun ser på overordnede ønsker og muligheder, og en konkretiseringsfase, der ser på de konkrete ressourcer, der skal hjælpe eleven på vej mod målet, og som gerne skal munde ud i en konkret arbejdsplan.

Din rolle i ressourceafklaringen

Din rolle som sprogcoach i ressourceafklaringen er, lige som i målafklaringen, markant anderledes end den traditionelle underviserrolle. Din funktion i brainstormen er at stille de spørgsmål, der får eleven til at reflektere over sine egne ressourcer og måder at lære på. For når vi taler om at definere et mål og vurdere, hvilke personlige ressourcer eleven har til rådighed for at nå det, så er det eleven, der er eksperten. Din funktion er at hjælpe hende med at belyse muligheder og begrænsninger på den bedste måde.

Når I kommer til de helt konkrete ressourcer, eleven kan bruge til at nå målet, er det til gengæld vigtigt, at du bringer din faglighed i spil og inspirerer hende ved at præsentere en vifte af mulige ressourcer, der kan støtte hendes sproglæring. Også her er det vigtigt, at du præsenterer ressourcerne som muligheder, og at det er eleven, der vælger, hvad hun gerne vil arbejde med.

Trin 3: Fra ønske til handling: En realistisk arbejdsplan baner vejen mod målet

Når eleven har formuleret sit mål og identificeret de ressourcer, hun har til rådighed, gælder det om at definere vejen hen mod målet.

I sprogcoachingen definerer eleven arbejdsplanen i den første samtale og evaluerer og tilretter den i et antal opfølgende møder. Lad os her se på de grundlæggende elementer i, hvordan du støtter eleven i at samle de spredte ressourcer til en struktureret aktivitetsplan.

Fra refleksion til konkrete aktiviteter

Når eleven skal sammensætte en arbejdsplan, skal refleksionen over ressourcerne blive konkret, og eleven skal vælge konkrete opgaver, hun vil arbejde med. Traditionelt leverer du i undervisning og vejledning nogle værktøjer, opgaver og ressourcer, som du med din erfaring ved, gavner de fleste elever bedst på vej mod målet. Som sprogcoach opbygger du elevernes selvstændige engagement. Her er det vigtigt, at de reflekterer over, hvorfor de vælger de opgaver, de bruger, og hvad nytteværdien er for dem. Din opgave er nu primært at hjælpe dem i processen, ikke at løse opgaven for dem.

Igen er dit vigtigste værktøj gode spørgsmål, men du bør samtidig bruge din erfaring som underviser til at stille egnede værktøjer og ressourcer til rådighed for eleverne. Når det konkrete arbejde planlægges, vil du unægtelig have kendskab til læringsressourcer, der kan hjælpe eleven på vejen, og det ville være spild af din ekspertise at holde dem tilbage. Det er dog stadig vigtigt at holde refleksionsprocessen åben, ikke at komme med færdige løsninger, så du præsenterer eleverne for forskellige muligheder, mens du overlader valget til dem.

Fra enkeltaktiviteter til en samlet arbejdsplan

Når eleverne nu vil samle muligheder og ideer til en konkret og motiverende arbejdsplan, kan du hjælpe ved at inddrage de samme virkemidler som i målsætningen. Du bruger reflekterende spørgsmål til at sætte eleverne i stand til at se muligheder og begrænsninger og til at forme de spredte ideer til en struktureret, attraktiv og realistisk arbejdsplan. Arbejdsplanen er afgrænset til et konkret tidsrum, og eleverne kan måle, om de har opnået deres mål med de konkrete aktiviteter, samt om aktiviteterne fører hen mod deres mål. Så ikke kun målet, men også arbejdsplanen skal helst være **Specifikt, Målbart, Attraktivt, Realistisk og Tidsbegrænset** for at være motiverende.

I det følgende vil vi gennemgå dette på basis af et konkret eksempel. Eksemplet viser en elev, der arbejder struktureret med konkrete, faglige kompetencer. Da hun har ret ambitiøse mål og mange ressourcer, hun kan trække på, så er dette eksempel meget velegnet til at vise arbejdet med metoden. Nogle elever kan have mindre ambitiøse mål som blot at se Netflix-film på tysk, fordi de vil høre mere tysk og dermed håber på, at de på længere sigt blive bedre til målsproget. Andre har nogle mere personlige mål som at sige noget på fransk mindst én gang i hver time. Sådan forholder det sig for rigtig mange elever, og det vil tit være nogle ret små skridt, eleverne tager ad gangen. Og det er helt i orden. Det skal man ikke lade sig frustrere over, men støtte eleverne i de små skridt. For det væsentlige er, at eleverne går i gang med at arbejde med sproget individuelt og ud over de emner, I arbejder med i undervisningen, og i det tempo, der giver mening for dem.

Vi viser her det ambitiøse eksempel.

Elevens forudsætninger og udkast til arbejdsplan

Vi tager udgangspunkt i Sara, vores 1. g elev fra tidligere, og hendes mål: "Jeg vil gerne kunne holde et oplæg på tysk i 3-5 minutter for Lea om en tv-serie eller podcast, der interesserer mig – og det kan jeg den 31. januar."

I eksemplet er vi i begyndelsen af november, så der er cirka 12 uger inkl. juleferie til at arbejde henimod målet. Sara er en fagligt dygtig pige, hun er god til engelsk og dansk, men hun har svært ved tysk. Hun synes, hun har haft en dårlig lærer i folkeskolen og er stået af i slutningen af syvende klasse, da grammatikken blev for svær for hende. Hun har heller aldrig følt, hun kunne sige noget sammenhængende på tysk. På den anden side har hun tit været på korte ferier i Tyskland sammen med sin familie, hvor hun har kunnet lide at sige små sætninger, og hun har ikke været bange for at tale med folk, når hendes mor var i nærheden og kunne støtte hende sprogligt. Det irriterer hende, at hun er så dårlig til tysk, og hun vil rigtig gerne blive bedre, både for at få en ordentlig karakter, og fordi hun godt kan lide at tale et fremmedsprog, som når hun taler engelsk.

På den anden side har hun ret travlt med lektier, og hun dyrker badminton på rimelig højt niveau, hvor hun træner 2-3 aftener om ugen og har stævner de fleste lørdag eftermiddage. Hun arbejder desuden i en tøjbutik mandag og onsdag efter skolen.

Da hun under ressourceafklaringen besluttede, hvad hun vil arbejde med, ville hun gerne gå i gang med at arbejde med sin grammatik, fx 2 gange 20 minutter om ugen. Hun har prøvet at arbejde med grammatikøvelserne i "Minlæring" i engelsk, og det fungerede ganske ok. Hun synes, det er kedeligt, men hun tænker, at det er nødvendigt at få styr på grammatikken for at komme i gang med at sige noget.

Hun vil også gerne styrke sit ordforråd og arbejde med at repetere og udvide almindeligt, dagligdags ordforråd, men hun ved ikke helt, hvordan hun skal gøre det.

Hendes mor er rigtig god til tysk, og Sara er sikker på, at hun gerne vil hjælpe hende med at arbejde med det tyske.

Hun vil gerne se en tysk serie eller lytte til en tysk podcast 2-3 gange om ugen. Hun vil gerne skrive de væsentlige gloser ud og bruge dem til at forberede de små oplæg for Lea.

Hun vil gerne holde små oplæg på 3-5 minutter for sin veninde Lea.

Husk at udfordre elevens arbejdsplan

Så Sara har defineret nogle rigtig gode tiltag, som nu skal samles til en konkret arbejdsplan – og den kan næsten ikke blive for konkret!

Igen bruger du gode spørgsmål for at få hende til at reflektere over de enkelte opgaver og over, hvordan de enkelte opgaver bedst kan hjælpe hende til at nå målet.

Hvad er vigtigst, og hvad er realistisk at nå? Hvordan kan hun sikre, at det sker, og hvordan kan hun måle, at det, hun gør, også har en effekt? Det kan inspirere hende, at du støtter med gode input og ideer, men jo mere hun selv finder frem til sin plan, jo mere motiverende vil det være for hende at arbejde med den.

I starter med at sætte en realistisk ramme for arbejdet: Hvor vigtigt er det for hende, og hvor meget tid kan og vil hun bruge til det? Det kan du hjælpe hende med ved at stille et spørgsmål som "På en skala fra 1 til 10, hvor 10 er det vigtigste, hvor vigtigt er det for dig at blive bedre til tysk?" Derefter kan du bede hende om at definere, hvor meget tid om ugen hun vil afsætte til arbejdet med tysk. Støt hende i at være ambitiøs, men også realistisk, for hun har en del andre ting at gøre.

Når I derefter ser på de enkelte opgaver, så bed hende om at sætte en konkret ramme for arbejdet med hver enkelt opgave. Hvornår vil hun gøre det, i hvor lang tid og hvordan – og ikke mindst, hvad hun vil få ud af det. Det er vigtigt at se på de enkelte opgaver én efter én for at se, hvad der er vigtigst for hende at arbejde med. Tit vil det kun være realistisk at arbejde med en eller to af de opgaver, eleven har valgt, andre gange kan eleven rumme mere, men kun i en begrænset periode.

Sara skal arbejde selvstændigt med opgaverne i sin fritid. Derfor er det vigtigt, at opgaverne er motiverende for hende at arbejde med. De skal enten være sjove, eller hun skal kunne se, hvordan de støtter hendes arbejde mod målet. Igen kan du eventuelt bruge skalerende spørgsmål for at hjælpe hende med at måle, hvor motiverende de enkelte opgaver er for hende.

I Saras eksempel ville hun gerne arbejde med alle de opgaver, hun havde identificeret i ressourceafklaringen. Hun havde sat relevansen for at blive bedre til tysk til 8/9 på en skala fra 1 til 10. Hun vil gerne afsætte mindst to timer om ugen til arbejdet med tysk, hvis det meste af det er noget, hun godt kan lide at arbejde med.

Det virker ambitiøst, men hun vurderer, at hun er godt med i de andre fag, og at 12 uger er et overskueligt tidsrum at prioritere arbejdet med tysk i, så hun skal nok få tid til det. Det er kun arbejdet med "Minlæring", som hun skal tvinge sig til, men det vil hun gerne gøre alligevel, fordi hun føler sig begrænset af sin dårlige grammatik. De andre opgaver synes hun er sjove, og hun synes, det er hyggeligt at kunne tale tysk sammen med sin mor og Lea.

På baggrund af det vurderer I, at Sara godt kan nå alle opgaverne, og I sætter dem ind i en konkret arbejdsplan.

En konkret arbejdsplan

Det er vigtigt, at du opmuntrer eleven til at skrive opgaverne ned i en så konkret arbejdsplan som muligt. Den behøver ikke altid være så detaljeret som nedenstående, for langt fra alle elever er så ambitiøse og strukturerede som Sara. Det er dog vigtigt, at den er skriftlig, at den er konkret og at det er eleven, der skriver den.

Saras konkrete arbejdsplan kan se sådan ud:

Jeg arbejder med grammatikøvelserne i "Minlæring" hver tirsdag og torsdag i 15 minutter. Når jeg kommer hjem fra skolen, tager jeg en lille pause, men så laver jeg en kop kakao og sætter mig med øvelserne som det første.

Jeg tager en lille samtale med min mor på tysk to gange om ugen. Vi taler i 5-10 minutter, og jeg må gerne spørge hende på dansk, hvad ting hedder på tysk. Det gør vi, når vi laver mad sammen om torsdagen, og når vi går tur sammen i weekenden. I starten taler vi bare løs og ser, hvordan det fungerer. Vi kan eventuelt også vælge nogle konkrete emner, vi taler om. Jeg afprøver, hvad der fungerer bedst.

Jeg finder en tysk serie, jeg synes er sjov at se, og ser et eller to afsnit om ugen. Finder jeg ikke en tysk serie, kan jeg også se "Friends" eller "Modern Family" på tysk. Jeg kan eventuelt se nogle afsnit sammen med min mor, så jeg kan spørge hende om nogle ting, jeg ikke forstår. Ellers kan jeg aftale med hende, at jeg fortæller hende om indholdet i serien på tysk (som del af vores korte samtaler). Jeg ser serierne de dage, hvor jeg har været på arbejde, i stedet for at se noget på dansk eller engelsk – og jeg må gerne se flere afsnit end to.

Hver anden uge holder jeg et lille oplæg på 3-5 minutter for Lea om et emne fra de serier, jeg har set – eller om noget andet, vi aftaler. Jeg forbereder mig til oplægget og laver små stikordskort. Vi bruger bare 10 minutter, når vi alligevel mødes, inden vi skal til byen i weekenden, eller inden vi skal se noget film sammen.

Jeg arbejder med opgaverne indtil den næste samtale om fire uger.

Denne plan burde absolut være motiverende for Sara. Den kan altid gøres endnu mere specifikt, men den er tydeligt beskrevet, ambitiøs og samtidig realistisk, fordi den er integreret i hendes skole-, arbejds- og privatliv. Den er tidsbegrænset, og hun kan måle, om hun har gennemført aktiviteterne.

Men kan det også måles, at aktiviteterne har ført hende hen imod målet, altså i hvilken grad hendes sprog faktisk er blevet forbedret?

Trin 4: Refleksion over egen praksis opretholder motivationen og sikrer fremdrift: De opfølgende samtaler

For at bevare motivationen er det nødvendigt, at eleverne føler, at de udvikler sig hen imod deres mål, det vil sige, at de oplever, at de bliver bedre til at løse de opgaver, de gerne vil løse – og at deres arbejde har en effekt.

Hvis eleverne arbejder henimod individuelle mål, kan det dog være svært at måle deres fremskridt gennem standardiserede måleværktøjer eller test. Så vi bliver nødt til at finde andre måleværktøjer, der støtter hver elevs fremskridt og individuelle refleksion over sin egen læring.

I sprogcoachingen har vi overordnet to formål: Vi vil øge elevens bevidsthed om sin egen læringsproces, og vi vil støtte hendes sproglæring ved at styrke konkrete færdigheder og kompetencer. Vi kan ikke altid lave en skarp afgrænsning mellem de to formål, da de supplerer hinanden. Når vi vil måle effektiviteten af arbejdet med en konkret opgave, er det dog vigtigt at være bevidst om dens funktion for elevens læringsproces.

Refleksion over læringsprocessen

I den første del af opfølgningssamtalerne skal du støtte eleverne i at opnå en større bevidsthed om deres egen læringsproces. I samtalen opmuntrer du dem til at observere deres arbejde med opgaverne og til at skelne god praksis fra dårlig praksis. Og her betyder god eller dårlig praksis, hvad der fungerer bedst for præcis denne elevs vej mod målet, for den samme måde at arbejde på kan være en dårlig proces for den ene og et godt og effektivt værktøj for den anden elev.

Meget kort sagt handler det om, at eleverne ikke bare laver en opgave for at lave den, men reflekterer over, hvorfor det giver mening for dem at bruge præcis denne opgave til et bestemt formål, og hvordan denne opgave støtter deres læringsproces. Denne refleksion hjælper eleverne både med at finde ud af, om en opgave giver mening på vej mod målet, og hvordan de får mest muligt udbytte af at anvende denne type opgaver i deres egen læringsproces.

Det er vigtigt, at denne refleksion sker både før, under og efter arbejdet med opgaven. Refleksionen før og efter arbejdet med opgaven vil ligge i coachingsamtalerne, refleksion under arbejdet med opgaven vil ligge som en integreret del af elevens selvstændige arbejde med opgaven.

Dit næste skridt på vejen

Du har i de sidste afsnit fået inspiration til, hvordan du kan støtte eleverne i at sætte deres individuelle mål, reflektere over de nødvendige ressourcer for at nå dem, vælge de (for dem) rigtige ressourcer for at lave en konkret arbejdsplan og evaluere, revurdere og

tilpasse arbejdsplanen på vej mod målet. Du har fået en introduktion til gode spørgsmål og eksempler på de spørgsmål, du kan bruge i de enkelte dele af processen.

Hvad er så det næste skridt, hvis du gerne vil afprøve metoden i praksis? I de næste to afsnit præsenterer vi en konkret step by step-vejledning for de to coachingmetoder, vi kan anbefale. Du kan enten gennemgå dem i rækkefølge eller vælge den metode, du er mest motiveret til at arbejde med:

1. **En til en-coaching:** Her coacher du eleven i en indledende coachingsamtale på 20-30 minutter og to eller tre individuelle opfølgningssamtaler på 10-15 minutter fordelt over et tidsrum på 3-9 måneder.
2. **Parcoaching** i klassen, hvor eleverne selv arbejder med sprogcoaching i coachende samtaler som en del af undervisningen i klassen.

En til en-coaching step by step

Sådan kommer du i gang

I den metode, vi præsenterer i dette afsnit, coacher du eleverne i en indledende coachingsamtale på 20-30 minutter og i to eller tre individuelle opfølgningssamtaler på 10-15 minutter fordelt over et tidsrum på 3-9 måneder. Denne metode giver den største effekt for elevens motivation til at arbejde med sproget og er mest velegnet til at fastholde eleven i arbejdsprocessen, så hun kan skabe nye vaner til det selvstændige arbejde med sproglæringen. Det er dog også den metode, der kræver flest ressourcer, da du skal afsætte cirka en time per elev. I det følgende får du en konkret beskrivelse af de forskellige trin, du kan følge, når du vil arbejde med denne sprogcoachingmetode.

Forberedelse

1. Gør dig fortrolig med metoden og afstem egne forventninger

Inden du begynder at sprogcoache dine elever, er det vigtigt, at du gør dig fortrolig med metoden. Det er en god start at læse denne håndbog. Du kan også læse mere om metoden i en af bøgerne i litteraturfortegnelsen eller dykke ned i teknikken ved at tage et kursus i aktiv lytning, coaching eller sprogcoaching. På den anden side så har du en god basis for at afprøve, hvordan metoden fungerer for dig og dine elever hvis du læser den overordnede introduktion samt step by step-vejledningen til ”en til en-coaching”, og du kan også godt se på nogle af [videoerne](#) med en sprogcoachingsamtale her i bogen som inspiration.

Afgør forinden, hvor meget tid du vil afsætte til arbejdet med sprogcoaching. Hvad ønsker du at opnå, og hvor mange ressourcer vil du bruge.

Hvis du gerne vil skabe nye rammer for din undervisning, hvor eleverne i højere grad har bolden, så vil vi helt klart anbefale, at du arbejder med individuelle coachingforløb. For der sker et eller andet næsten magisk i den ligeværdige samtale mellem dig som sprogcoach og dine elever, som forandrer jeres roller grundlæggende. Det giver dig en større arbejdsglæde og eleverne en styrket motivation, der rækker længere end den rene sproglæring.

Hvis du bruger denne metode, bør du coache hver elev individuelt i en første samtale og i to eller tre opfølgende samtaler. Når du har en vis rutine, og logistikken er på plads, skal du til dette afsætte cirka én time per elev fordelt over et skoleår. I starten og indtil du har udviklet din egen rutine, bør du dog regne med 1½ time per elev. Derfor er det også vigtigt, at du tager stilling til, hvor mange elever du vil coache. Vil du tage alle elever i en bestemt klasse, eller vil du vælge enkelte elever, der enten har særlige udfordringer eller er særligt motiverede? Derudover skal du regne med at afsætte nogle timers overordnet forberedelse.

Der er ikke et almengyldigt svar på disse spørgsmål. Til at starte med vil vi anbefale, at du kun coacher enkelte elever, og at du vælger et lille antal elever, som gerne vil arbejde lidt mere med sproget, og som har lyst til at indgå i et sprogcoachingforløb. Det vil give dig mulighed for at afprøve metoden med en mindre gruppe elever og se, hvordan du kan forme den, så den passer til dig og dine elever.

Hvis du starter med en mindre gruppe elever, kan det være en god idé at begynde coachingen enten i 1. g, hvor eleverne begynder på en frisk og tit er mest modtagelige, eller i starten af 2. g, så eleverne er kommet i gang med sproget, men stadig har mindst et år tilbage til at arbejde med deres mål. Dette er dog kun to ud af flere muligheder, for du kan sagtens vælge at starte sprogcoachingforløb på lige præcis det tidspunkt, du har konkrete elever, der har behov for eller lyst til at gøre en ekstra indsats.

Hvis du starter med en hel klasse, kan dette med fordel gøres i 1. g som en del af introforløbet eller direkte derefter, når eleverne lige er startet med sproget.

2. Forbered de praktiske rammer

Inden du går i gang, er det vigtigt at have nogle af de praktiske rammer på plads, så du ikke bruger for meget tid på dem i selve processen.

a. Skolen

Du kan godt starte med at afprøve sprogcoaching alene og for dig selv. Vores erfaring er dog, at det er en fordel at have skolen med fra starten af – i hvert fald hvis du vil sprogcoache i ”en til en-coaching”.

Start eventuelt med at præsentere metoden for nogle af dine kolleger fra samme sprog eller andre sprogfag for at se, om ikke I kan afprøve metoden sammen og støtte hinanden.

Tal med din leder om planerne og aftal, hvordan I kan frigøre timer til arbejdet med sprogcoachingen. Specielt hvis du vil coache en hel klasse eller en større gruppe elever, kan det være afgørende, at samtalerne er skemalagt som en del af din arbejdsnorm.

Hvis det ikke kan lade sig gøre at få tildelt nogle timer til arbejdet, vil vi anbefale dig at starte med at coache enkelte elever for at afprøve metoden eller starte med en mindre ressourcekrævende metode som ”parcoaching i klassen”.

b. De fysiske rammer og logistikken

Sørg for at have de fysiske rammer på plads. Hvor skal I have sprogcoachingsamtalerne? Hvordan skal rummet se ud? Også her kan det være nødvendigt at gå på kompromis mellem dine ønsker og de praktiske rammer. Det er godt at have et rum til samtalerne, et vejlederrum eller et lille undervisningslokale vil være ideelt. Prøv at sidde ved siden af eleven eller skråt overfor og undgå at sidde direkte over for hinanden for ikke at minde eleven alt for meget om en eksamenssituation. Et glas vand gør heller ingen skade. Jo mere behageligt og afstressende lokalet er indrettet, jo bedre for samtalen.

Det kan være nødvendigt at coache eleverne i klassen eller på gangen, fordi der ikke er egnede lokaler til rådighed. Hvis det ikke kan undgås, så kan det sagtens lade sig gøre, vi vil dog altid anbefale at afholde samtalen i så rolig en atmosfære som muligt.

Hvis det er svært at etablere et fysisk rum, så har vi gjort gode erfaringer med at coache elever online fx på Zoom, Meet eller Teams. Det giver større nærvær, end man umiddelbart skulle tro, og onlinemøderne kan give en større fleksibilitet. Det er dog afgørende, at eleven er til stede med kameraet tændt, og at I begge føler jer godt tilpas online, ellers er det svært at etablere et godt samspil mellem sprogcoach og elev.

Så er der logistikken. Vi vil altid anbefale, at du lægger samtalerne uden for din egen undervisningstid, medmindre du har et hold, der virkelig kan arbejde selvstændigt i den tid, du sprogcoacher.

Hvis du coacher enkelte elever, kan det være nemmest at aftale tidspunkterne individuelt, når I har mellemtimer eller andet frirum i skemaerne. I starten anbefaler vi, at du kun coacher to eller tre elever efter hinanden, og at du holder en pause bagefter.

Det er ideelt, hvis du kan aftale med en kollega, at du ”låner” eleverne fra hans timer, og at eleverne efter endt samtale går tilbage til undervisningen og sender den næste elev til dig i en aftalt rækkefølge. Har du mulighed for at lægge samtalerne ind i elevernes skema, så er det en helt klar fordel at gøre dette.

Hvis du vælger at coache en hel klasse, vil vi også anbefale en version, hvor du ”låner” eleverne, efter stram plan og efter aftale med kolleger, så de forlader en kollegas undervisning og møder op til coaching. Alternativt kan du afsætte et antal moduler til elevernes selvstændige arbejde, mens du coacher dem i en aftalt rækkefølge. Begge måder kan eventuelt også kombineres, så der bliver tid til at coache alle elever.

Hvis du har annonceret, at du vil coache eleverne som et forløb med flere samtaler, er det afgørende, at du gennemfører de opfølgende samtaler. Det er meget demotiverende for eleverne, hvis der ikke bliver fulgt op på samtalerne. Derfor er det vigtigt, at du ikke starter flere coachingforløb, end du kan nå at afslutte.

Afslut hver samtale med at fastlægge den næste samtale med eleven. Hvis du allerede i den første samtale laver aftale om den opfølgende samtale, vil det både lette din egen planlægning og give eleverne en mere konkret struktur for arbejdet med sproget.

3. Forbered eleverne

a. Hvem skal coaches?

Hvis du coacher en hel klasse, så er det vigtigt, at du prøver at få alle elever med. Det er i orden, at du presser skeptiske elever moderat til at give metoden en chance og deltage i første samtale, for de ved jo ikke rigtigt, hvad metoden kan gøre for dem, inden de har afprøvet det. Erfaringen viser dog, at frivillighed er en afgørende faktor for metodens

succes, så vi vil ikke anbefale, at du tvinger elever til at fortsætte med de opfølgende samtaler, hvis de ikke synes, at metoden fungerer for dem.

Det samme gælder coaching af udvalgte elever. Det kan give god mening at udvælge elever, som du tror vil få specielt gavn af metoden, og anbefale et sprogcoachingforløb til dem. Men tving ikke elever, der ikke kan se mening med samtalerne, til at deltage eller fortsætte.

Hvilke elever du vælger, afhænger af dine egne muligheder og dine elevers behov. Meget taler for at vælge at starte med sprogcoaching direkte efter grundforløbet i 1. g. Her kan du give eleverne den bedst mulige overgang fra folkeskolen til gymnasiet og give dem en god start på arbejdet med sproget i gymnasiet. Du kan fortsætte coachingforløbet resten af 1. g, og eleverne er så klar til at fortsætte selvstændigt i 2. g.

En anden mulighed er at vælge de svage elever på mere heterogene hold og prøve at støtte dem i at indhente noget af det sprog, de mangler.

En tredje mulighed er at vælge de stærke elever på det samme hold og støtte dem i at finde mere udfordrende måder at arbejde med sproget, end det er muligt i klassen. På denne måde kan du sikre, at de stadig har lyst til at engagere sig i sproget og måske fortsætter på et A-niveau i 3. g.

Og så er der alle de elever, der bare passer deres arbejde og hverken er specielt dygtige eller specielt udfordrede. Måske kan du vælge specielt denne gruppe for at få dem til at gøre en ekstra indsats for sproget.

Lige meget hvilken gruppe du vælger, så vil du gøre en forskel for dem, så start bare der, hvor det giver mest mening for dig.

b. Hvordan forbereder du eleverne?

Det er vigtigt, at eleverne ved, hvad de går med til, inden de går ind i forløbet, og at de ved, hvad der venter dem, når de kommer til samtalerne.

Hvis du tænker på at coache hele klassen eller i hvert fald tilbyde muligheden for hele klassen, kan du afsætte 45 minutter, hvor du introducerer projektet for hele klassen. Gennemgå følgende punkter:

1. Hvad er sprogcoaching? Start gerne med at vise den korte [animationsfilm](#). Den forklarer kort og præcist, hvordan sprogcoaching fungerer, og hvad det kan bruges til.
2. Hvad kan eleverne forvente af arbejdet med sprogcoaching? Lav derefter en forventningsafstemning med eleverne: Hvad kræver arbejdet af dem, og hvad kan de forvente at få ud af det? Brug eventuelt elevudsagn fra første del af bogen her som eksempler. Det er vigtigt, at du fremhæver, at resultatet er afhængigt af elevernes egen indsats, og at resultaterne kan være ret forskellige.

3. Hvordan foregår det? Præsenter kort forløbet i sin helhed, og hvordan de enkelte samtaler vil se ud. Du kan med fordel vise en kort [video med en coachingsamtale](#), så eleverne har en klar forestilling om, hvad de går med til.
4. Forberedelse af samtalen. Nogle sprogcoaches har gode erfaringer med at udlevere forberedende spørgsmål til eleverne. Det kan spare noget tid i samtalerne, fordi eleverne har tænkt over nogle emner inden samtalen. Det kan dog også føre til, at eleverne allerede inden samtalen har lagt sig fast på, hvordan de gerne vil arbejde med sproget og hvilke ting, de gerne vil arbejde med. Det kan medføre, at samtalen bliver mindre åben og i højere grad viderefører elevernes antagelser, end hvis eleverne kommer uforberedte og åbne til samtalerne. Vi anbefaler derfor, at du kun beder eleverne om grundlæggende at tænke lidt over, hvad de godt kan lide i læringsprocesser, hvad der motiverer dem, og hvad de ikke kan lide. Resten vil vi udforske i selve samtalen.

Hvis du vælger enkelte elever til sprogcoachingforløbet, giver det ikke mening at præsentere metoden for hele klassen. Her kan du samle de væsentligste punkter i en kort beskrivelse og linke til både [animationsvideoen](#) og en eller to konkrete eksempler på en [coachingsamtale](#). Det vil give eleverne et godt indblik og skabe den nødvendige interesse for at indgå i coachingforløbet.

Nu er både du og eleverne klar til at gå i gang, og du kan følge beskrivelserne af coachingsamtalen i [den overordnede step by step-vejledning](#).

Parcoaching i klassen step by step

Sådan kommer du i gang

Er du blevet inspireret til at lade dine elever coache hinanden i undervisningen, og er du klar til at planlægge et sprogcoachingforløb i klassen, skal du læse denne step by step-vejledning.

Kort fortalt ser processen således ud:

Fase	Indhold	Tidsforbrug	Tidspunkt
Introduktion til sprogcoaching	Fælles præsentation af sprogcoaching for alle elever i klasserummet samt den konkrete proces og spillereglerne.	Maks. 30-40 min.	Efter grundforløbet i 1. g, hvor sprogholdet er etableret
Parcoaching i undervisningen: del 1	Eleverne støtter hinanden i konkretisering af en plan for arbejdet med målsproget.	Maks. 10-15 min. per elev (i alt 30-45 min.)	Efter kort introduktion og gerne i samme modul som introseancen.
Parcoaching i undervisningen: del 2	Kort intro efterfulgt af elevernes opfølgningssamtaler om evaluering og videreførelse af arbejdet med personlige og faglige mål. Til afveksling kan der laves videndingsseancer.	Maks. 10-15 min. per elev (i alt 30-45 min.)	Cirka 4-5 uger efter første coachingseance. Gentages gerne i løbet af skoleåret.

Forberedelse

Den indledende forberedelse af coachingprocessen for læreren er minimal men altafgørende for, at eleverne succesfuldt bliver aktive medspillere, der ikke blot møttes med hurtige "likes".

1. Planlægning af tidsramme for elevsamtaler

Inden du kaster dig ud i at lade dine elever coache hinanden, skal du beslutte dig for, hvornår du vil sætte projektet i gang, samt hvor meget tid, du vil afsætte til coachingforløbet.

Vi anbefaler, at du sætter coachingprocessen i gang kort efter grundforløbets afslutning i 1. g, og at du planlægger tid til en introduktion på 30-40 minutters varighed samt

efterfølgende parcoaching-samtaler på højst 15 minutter per elev. Så i alt bør du afsætte ét modul til introduktion og de første samtaler.

Er I flere lærere, der arbejder med sprogcoaching på din arbejdsplads, kan I overveje at placere introduktionen i AP-forløbet. Læreplanen for AP stiller krav om, at eleverne bevidstgøres om sprog og sprogindlæring samt bliver klar over egen aktive læringsrolle. Sprogcoaching kan i den sammenhæng fungere som den lup, der kan synliggøre processerne bag elevens egen sprogindlæring.

Du bør også overveje, hvilken tidshorisont du realistisk kan afsætte. Skal coachingseancen gentages hver 4.-5. uge i et helt skoleår? Evt. gentages fortløbende i løbet af to eller tre skoleår? Eller skal den udelukkende afprøves et par måneder som et ”projekt god start” efter grundforløbet?

Ønsker du, eleverne skal kunne måle tydelig effekt af anstrengelserne, anbefaler vi, at samtalerne repeteres flere gange i løbet af et skoleår. Arbejdet med at ændre elevernes vaner og rutiner er ikke klaret efter et par ugers arbejde. For at ny praksis bliver en succes, kræver det, at du lægger lidt ekstra energi i opgaven og gentager samme trin et par gange. Eleverne skal trænes i den coachende samtale, men også i at kunne måle og fornemme egen udvikling.

Du kan med fordel på forhånd indlægge tidspunkterne for samtalerne i elevernes skema fx i Lectio. Når opgaven er skemalagt, forpligter eleverne sig lettere på projektet og betragter det som en del af undervisningen på lige fod med træning af for eksempel grammatik.

2. Elevmapper og refleksionsskemaer

Lad eleverne notere refleksioner og handleplan i skemaer, som du løbende har mulighed for at tilgå. Det er et vigtigt redskab i forhold til at frisætte eleverne og lade dem overtage ansvaret for den fortsatte parcoaching.

Om eleverne udfylder skemaerne på papir og lægger dem i en fysisk mappe eller uploader dem digitalt, er underordnet. Fordelen ved papir i fysisk form er, at eleverne, når de sammen udfylder refleksionsark, frigør sig fra skærmen og lettere indgår i motiverende dialog med den fulde opmærksomhed.

Fordelene ved at lade eleverne uploade digitalt er imidlertid flere: Eleverne undgår at miste deres refleksionsark. De kan løbende justere indhold, og som lærer kan man lettere betragte elevernes arbejdsproces samt blande sig ved behov. Elevens oplevelse af at læreren kan følge med i de digitale dokumenter, uden at læreren nødvendigvis altid tjekker alt, kan samtidig være stærkt motiverende for elevens fortsatte arbejde med egne mål.

Digitale mapper, hvor det er muligt at arbejde kollaborativt, kunne være Google Drev, Microsoft OneNote eller Klassenotesbøger, som flere gymnasier har taget i brug. Valg af platform er dog underordnet. Blot det virker for dig og dine elever!

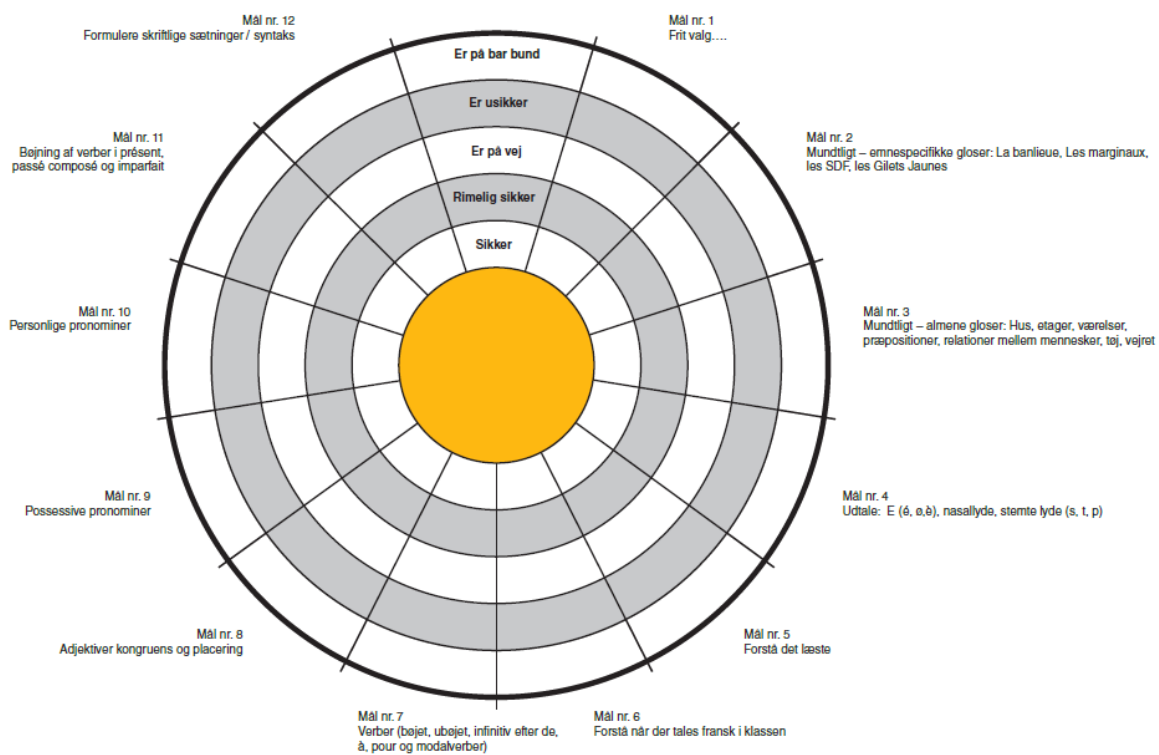
Der er udviklet adskillige brugbare coachingskemaer, som kan tages i brug i forbindelse med sprogcoaching. Her vil vi blot præsentere to eksempler og lade det være op til dig og dine elever at overveje, hvilket skema der fungerer for jer. Alternativt kan du prikke til

elevernes metarefleksion og lade dem udvikle egne brugbare skemaer sammen med deres makker eller deres gruppe, eventuelt med inspiration fra de allerede eksisterende.

a. Skydeskiven

Til at bevidstgøre eleverne om egne ressourcer og udfordringer og for at gøre dem skarpe på arbejdsmaal kan du bruge ”skydeskiven”, som du ogsa kan **downloade** under tilknyttet materiale. I skemaet er der et antal felter, hvor du kan skrive de forskellige maal for faget, som I aktuelt arbejder med. Skifter de faglige maal, kan du udlevere et nyt skema. Lad et eller flere felter sta tomme. Her kan eleverne selv skrive valgfrie maal. Det kunne vaere et maal om at vaere i stand til at laese en bog pa tysk, at kunne forsta hovedindholdet af udvalgte podcast pa spansk eller vaere i stand til at chatte med en fransk ven pa de sociale medier.

Eleverne angiver visuelt i skemaet, fx med prikker i en bestemt farve, hvor de mener sig placeret pa skalaen i forhold til at mestre konkrete maal her og nu. Med en anden farve angiver de, hvor pa skalaen de onsker at ligge efter en konkret arbejdsperiode. Maaske er det ikke vigtigt for dem at udvikle sig i forhold til nogle af de anfoerte undervisningsmaal. Sa placeres de to prikker ved siden af hinanden. Dermed synliggør eleverne ret tydeligt, at de ikke naerer forventning om at rykke det faglige niveau i forhold til denne kompetence. Maaske er det for eleverne i stedet primært den frie rubrik, med egne personlige maal, der har deres interesse.

Eksempel for skydeskive i fransk.

b. Styrkeskema

Med styrkeskemaet kan eleverne i den coachende samtale hjælpe hinanden med at finde egne mål, egne styrker og udfordringer i forhold til deres sproglæring samt hjælpe til at bevidstgøres om mulige, brugbare ressourcer. Skemaet ender med at blive et vigtigt redskab, hvormed eleven kan udfolde en arbejdsplan med et konkret, motiverende mål og delmål samt med angivelse af konkrete tidspunkter for arbejdet med målsproget.

Navn:	Dato:
STYRKER (Hvad kan jeg allerede? Hvad er jeg god til?)	UDFORDRINGER (Hvad mangler jeg at kunne? Hvad har jeg svært ved?)
Det vil jeg gøre, for at blive bedre. (Ressourcer)	Hvornår og hvor lang tid vil jeg træne?
MULIGHEDER (Hvem kan hjælpe mig? Hvad kan hjælpe mig?)	FORHINDRINGER (Hvem eller hvad kan forhindre/træne min læreproces? Hvad gør jeg så?)
Hvornår og hvordan vil jeg tjekke, at jeg er blevet bedre?	

Styrkeskemaet kan downloades i pdf til eleverne under tilknyttet materiale.

Introduktion af coachingproces for eleverne

Dernæst skal eleverne klædes godt på til den selvstændige coachingproces. Det foregår bedst i et fælles modul på cirka 30-40 minutters varighed, hvor følgende punkter gennemgås:

1. Gruppedannelse

Bed eleverne overveje, hvem de ønsker at samarbejde med. De skal vide, det er vigtigt, de vælger en partner, de føler sig trygge ved. For nogle elever, særligt de fagligt stærke, kan det være vigtigt, det er en elev fra klassen, de føler sig på nogenlunde fagligt niveau med. Lad eleverne sende dig en liste med et par elevnavne og lav herefter makkerpar eller grupper for eleverne. Undgå at ændre på gruppesammensætningen eller de forskellige makkerpar, medmindre det er tvingende nødvendigt. Den gode og trygge elevsamtale opstår ikke nødvendigvis efter første samtale, men kan kræve lidt tid. Du vil opleve, at eleverne i velfungerende grupper eller par med tiden kan blive rigtigt gode til at coache hinanden. Der

opstår en særlig dynamik, som kan få afsmittende effekt på elevernes relationer og aktivitet i klasserummet i øvrigt.

2. De bagvedliggende principper: Hvad er sprogcoaching

Indled med at præsentere sprogcoachingmetoden og forklar, hvilke resultater eleverne kan forvente. Det kan du gøre ved at vise **animationsfilmen om sprogcoaching**, der præcist og visuelt forklarer processen, samt hvorfor det er givtigt at bruge metoden.

Spilleregler for den gode, coachende samtale

Hjælp herefter eleverne til at forstå samtaleformen og den særlige dialog, hvor eleven, der agerer coach, stiller åbne og udforskende spørgsmål. Det kan du gøre ved at vise dem en af de små videoer, hvor en underviser fra gymnasiet gennemfører en **coachingsamtale med en elev**. Lad eleverne reflektere over, hvilke spørgsmål sprogcoachen stiller og hvilke svar, der kommer tilbage. Du kan herefter bede dine elever lave en liste over gode, åbne spørgsmål, de kan dele med hinanden på tavlen.

Eleverne bliver ikke med et trylleslag gode sprogcoaches efter denne første introduktion. Drøftelserne kan du med fordel gentage ved hver elev til elev-samtale. Du kan eventuelt lave et ekstra lille benspænd ved at lade eleverne overveje, hvad de forskellige spørgeord hedder på jeres målsprog. På den måde forankres sprogcoaching også i den almindelige sprogundervisning.

I forlængelse af samtalen om de gode spørgsmål følger naturligt en snak med eleverne om rollefordeling samt krav til de forskellige roller, eleverne iklæder sig. Arbejder eleverne i par, vil en elev agere coach mens partneren præsenterer sine refleksioner over sit arbejde med målsproget. I grupper a tre kan tredjemanden styre tid og hjælpe med at vurdere, om elev-coachen fastholder sin rolle og stiller gode spørgsmål.

Som en mulighed for tydeligt at minde eleverne om, hvad der kræves af den elev, der coacher, kan du lave laminerede "rollekort", hvor de konkrete krav til opgaven er noteret tydeligt i punktform:

- Sid med styrkeskema som eneste dokument
- Lad computer og telefon forblive i tasken
- Vær aktivt lyttende, interesseret og undersøgende
- Sørg for at stille spørgsmål til refleksion
- Skab plads til at svar uddybes
- Hjælp din partner med at samle de forskellige svar
- Støt din partner i at lave en realistisk og attraktiv arbejdsplan

- Vær ikke fordomsfuld eller bedrevidende
- Afbryd ikke med egne gode forslag
- Forlad ikke lokalet for fx at hente vand eller gå på toilettet

3. Eleverne sættes i gang

Som forberedelse til elevsamtalen kan du evt. udlevere ”skydeskiven” og bede eleverne gå hjem og overveje, hvordan de har lært sprog i grundskolen. Refleksionen kan også ligge i undervisningstiden i forlængelse af introduktionsdelen. Det vigtigste er, at eleverne får ro og tid til hver især at overveje, hvordan de tidligere har arbejdet med sproglæring. Det kan de fx hjælpes til med følgende spørgsmål:

- Hvad er du blevet god til i forhold til dit *målsprog* (sæt sproget ind: *engelsk, tysk, spansk, fransk*)?
- Hvordan er du blevet dygtig til dit *målsprog*?
- Hvilke ressourcer har du brugt?
- Hvad har været motiverende i læringsprocessen?
- Hvad har været udfordrende?
- Hvad ønsker du at arbejde videre med? Brug ”skydeskiven” som hjælp til at pege på mål.

Parsamtaler del 1: Første coachingsamtale (maks. 15 minutter per elev)

Du er nu klar til ”trin 2”, hvor det er tid til at slippe eleverne fri og lade dem coache hinanden. Eleverne er efter den grundige introduktion klædt godt på til opgaven og coacher inden for en ramme, hvor du ikke helt slipper tøjlerne. Du har fortsat mulighed for at være til stede og er klar med hjælp både fysisk i klasserummet og digitalt, såfremt eleverne uploader deres refleksionsskemaer.

Lad eleverne blive i klasserummet for at sikre, at elevernes opmærksomhed ikke forsvinder fra coachingopgaven. Sørg samtidig for, at eleverne har plads og rum til, at de kan sidde forholdsvis ugenert og coache hinanden. I den coachende samtale befinder eleverne sig i en situation, hvor de synliggør egne udfordringer og sårbarhed, som kun makkeren eller den lille gruppe skal indvies i.

Udlever ”styrkeskemaet” samt ”rollekortet” til den elev, der agerer sprogcoach. Bed eleverne finde et skriveredskab samt lægge computer og telefon i tasken. Eleven, der agerer sprogcoach, stiller nu åbne spørgsmål til de forskellige punkter i skemaet og støtter dermed partneren i at beskrive: Hvilket mål hun ønsker at arbejde med, hvordan hun lærer bedst, hvad der motiverer hende i forhold til læring, hvilke ressourcer hun har til rådighed, der kan støtte hende i arbejdet med sproget, samt hvilke udfordringer hun tænker hun vil møde i læringsprocessen.

Herefter hjælper den coachende elev sin partner med at konkretisere en realistisk arbejdsplan, der indebærer, at hun på fastsatte tidspunkter i en konkret periode arbejder koncentreret med målsproget.

Elevernes mål og valg af ressourcer til realisering af egne, personlige mål, kan være mange. Du vil måske opleve, at nogle elever sigter mod at blive bedre til at formulere sig frit på målsproget omkring konkrete emner. Et mål de vælger at nærme sig ved at anvende forskellige læringsressourcer som Quizlet, Wordwall.net, Learningapp eller fri dialog med sparringspartner. Elever styret af stærkt indre eller identificeret motivation vil af egen fri vilje lægge arbejdet med coachingmål uden for undervisningen og på andre tidspunkter end den almindelige lektielæsning. Andre elever kan være mindre ambitiøse. For disse kan et konkret mål være at kunne forstå, når målsproget tales i klassen. De vælger fx at træne ved at lytte til podcast og arbejde med Duolingo i 10 minutter i tilknytning til eller som erstatning for ugens øvrige fransklektier.

Eleven, der coaches, skal selv i stikordsform notere egne refleksioner i ”styrkeskemaet”.

Elever, der coacher og selv bliver coachet for første gang, kan have behov for hjælp, når de skal søge konkrete, faglige ressourcer, der kan hjælpe dem i deres læringsproces. Her kan du træde til som vejleder og fagperson og pege på redskaber, der kan hjælpe dem med sprogtilegnelse i konkrete situationer. Det står herefter eleverne frit for, om de vil benytte sig af den anbefalede ressource eller selv finde andre alternativer. Derved bevarer eleverne deres autonomi, der er så vigtig for fastholdelse af motivation for projektet, samtidig med at du inspirerer dem til, hvordan de konkret kan arbejde med sproget.

Som faglærer har du og dine fagkolleger med garanti kendskab til mange brugbare ressourcer. Prøv at samle de forskellige links eller dokumenter på en fælles digital platform. Så får du et stærkt redskab, hvormed du kan tilbyde eleverne frihed til selv at vælge blandt lærervaliderede ressourcer. Der findes mange brugbare, digitale platforme, hvor links og dokumenter overskueligt kan organiseres og deles som fx en ”Padlet” (www.padlet.com). Fordelen ved at anvende digitale redskaber er, at materiale hurtigt kan organiseres og revideres, når noget forældes.

Efter højst 15 minutter bytter eleverne roller. Nå begge to eller alle tre har fået hjælp til at udfærdige en konkret handleplan, skal eleverne lægge skemaet i egen fysiske eller digitale mappe. Har de udfyldt skemaet i fysisk form og ønsker at uploade i en digital mappe, kan de tage et billede med telefonen og uploade herefter. Benytter du og dine elever normalt Google Drev eller OneDrive - OneNote, kan eleverne anbefales at downloade apps som Google Lens eller Office Lens, der hurtigt kan scanne og overføre dokumenter til elevernes digitale mapper.

Afslutningsvis skal du tydeliggøre for eleverne, at det fortsatte arbejde med sproget ligger på deres bord. De skal nu selvstændigt arbejde i 4-5 uger med deres arbejdsplan.

Eleverne kan både arbejde med egne mål integreret i undervisningen og uden for undervisningen. Nogle elever har overskud til at arbejde med motiverende mål en enkelt eller flere gange i løbet af ugen, mens andre elever mangler overskud eller har andre prioriteringer og har behov for hjælp til at lette arbejdsbyrden. Her kan det være en fordel, at du lader eleverne arbejde med egne mål i et fastlagt tidsrum i undervisningen. Samtidig kan det generere overskud og motivation hos de fleste elever, at de i et fastlagt tidsrum får lov til frit at vælge, hvad de ønsker at arbejde med.

Parsamtaler del 2: Opsamling og videreførelse (maks. 15 minutter per elev)

Sørg for at afholde en opfølgende parsamtale efter 4-5 uger. Det er demotiverende for eleverne, hvis den opfølgende samtale udelades eller afholdes efter mere end 5 uger. Samtalen ligner i sin opbygning og i forhold til spørgsmål en samtale mellem en sprogcoach og elev [[se step by step-vejledning om en til en-coaching](#)]. Målet er, at eleverne skal hjælpe hinanden til at evaluere eget arbejde med målsproget.

Som ved den første coachingsamtale anbefaler vi, at alle coachingsamtaler afholdes i et fælles lokale. Lad eleverne sætte sig med deres makker eller med deres gruppe, med telefon og computer i tasken. Bed dem fordele rollerne mellem sig: Hvem starter med at agere som coach, hvem bliver coachet, og eventuelt hvem holder øje med coachens spørgsmål, tid, m.m.

Introduktion af de opfølgende samtaler til eleverne

1. Præsentation af evalueringsredskaber

Inden du lader eleverne evaluere med hinanden, så sørg for at give dem tid til individuelt at vurdere resultaterne af arbejdet med deres egne mål. Når elever coacher hinanden inden for en relativt kort tidsramme, er det en fordel, at eleverne inden samtalen har tænkt lidt over, hvad de gjorde, hvordan det fungerede, og hvorfor det fungerede for dem.

Du vil nok opleve, at elevernes individuelle mål spænder bredt. Nogle elever ønsker at blive bedre til fransk udtale, andre ønsker større forståelse af, hvad der siges i spanske film, mens en sidste gruppe ønsker sig at blive bedre til at bøje tyske verber. Det er umuligt at finde ét enkelt evalueringsredskab, der kan bruges af alle elever på et hold. Nogle mål er meget konkrete og lader sig evaluere ved test eller med brug af diverse digitale platforme og læringsressourcer som fx "Minlæring". Andre mål kan være meget ukonkrete og sværere at måle med test. Det kan handle om, at eleven ønsker at blive bedre til at sige noget på tysk i timerne eller blive bedre til at forstå hverdagsamtaler i spanske film. Her skal eleven tage egen mavefølelse i brug støttet af et skaleringsredskab, hvormed eleven på en skala fra for eksempel 1 til 10 kan angive, i hvilken grad målet er nået, eller i hvilken grad arbejdet har gjort eleven bedre til at mestre det ønskede.

2. Eksempel på evaluerende samtale i praksis

Næste opgave er at vise dem et eksempel på en evaluerende samtale. Den hurtige og enkle model er at vise eleverne en af de eksisterende **sprogcoachingfilm**, hvor en lærer fra et gymnasium støtter en elev i evaluering af egen arbejdsproces. Har du lært at coache og tid, kan du vælge selv at coache en frivillig elev fra klassen. Den form er mere fleksibel og giver dig mulighed for at justere seancen i forhold til, hvad du oplever, eleverne har behov for at vide noget om. At det er en elev fra klassen, du coacher, kan desuden øge elevernes opmærksomhed.

Giv igen eleverne mulighed for at drøfte samtalens struktur samt den særlige dialog, der foregår mellem sprogcoach og elev. Hjælp eleverne til at definere sprogcoach og elevrollen samt de krav, der stilles til de to parter.

3. Åbne spørgsmål til evaluering

Lad herefter igen eleverne blive fortrolige med den rette spørgeteknik og de åbne, reflekterende spørgsmål. Lad dem indlede og færdiggøre en liste med gode spørgsmål på tavlen. Listen kan se således ud:

- Hvad var dit mål?
- Hvad lavede du konkret?
- Hvornår trænede du?
- Hvor lang tid trænede du?
- Hvordan fungerede det for dig?
- Hvorfor fungerede det godt eller mindre godt?
- Hvordan kan arbejdet fortsættes og optimeres?

Parsamtale i praksis: den coachende opfølgningssamtale

Efter introduktionen i klassen sætter du eleverne i gang med at evaluere egen læringsproces i samspil med en elev-coach. Vi anbefaler, at eleven, der coaches, sidder med sit udfyldte ”styrkeskema”, mens eleven, der agerer som sprogcoach, stiller spørgsmål til arbejdsprocessen. Gerne ved hjælp af de gode ”hv-” spørgsmål, som I evt. i fællesskab har formuleret på tavlen. Elev-coachen hjælper herefter sin partner med at samle svarene og udarbejde en revideret handleplan, et nyt ”styrkeskema” eventuelt med nyt overordnet mål, nye delmål, nye ressourcer eller ny tidsplan. Eleven, der coaches, reviderer efter seancen

sit ”styrkeskema”, hvis evalueringen har givet anledning til ændringer fx nyt mål, andre ressourcer og ændret tidsforbrug. Efter højst 15 minutter beder du eleverne bytte roller.

I de maks. 30 minutter, eleverne arbejder med coaching, har du mulighed for enten at invitere enkeltelever med særlige behov til individuel coaching eller at bevæge dig rundt mellem grupperne, lytte og interagere. Har du bedt eleverne uploade refleksionsskemaer digitalt, har du også mulighed for, på afstand, at kigge eleverne over skulderen og følge deres svar i deres skema, mens de coacher hinanden.

Parsamtale: inspiration og videndeling – fastholdelse af motivation

Du kan også vælge at lade den opsamlende parsamtale antage karakter af en inspirations- og videndelingsseance fremfor at være en konkret coachingseance, der følger den gængse coachingsamtale opbygning og karakter.

Det betyder konkret, at du skal afsætte mellem 5 og 15 minutter, alt afhængigt af elevernes talelyst, hvor de mødes med deres makker eller gruppe og videndeler. Du kan også med fordel lade samtalerne foregå i større grupper eller i plenum i klasselokalet. Bed eleverne fortælle, gerne med fremvisning af konkrete eksempler, hvad de føler sig motiveret af, hvad der har inspireret dem, eller hvad der har fungeret godt i forhold til arbejdet med deres personlige eller faglige mål. Det kan være, en elev har lyttet til en fantastisk podcast på fransk, at en elev har set en virkelig god Netflix-film på spansk, der bare var stærkt motiverende, eller at en elev har fundet en sjov læringsapp eller film på sociale medier, der er brugbar til træning af tyske hverdagsgloser.

En sådan seance behøver ikke nødvendigvis tydeligt eller direkte at være anvendelig i forhold til elevens arbejde med et konkret, fagligt mål. Det kan imidlertid være stærkt motiverende for elevens fortsatte arbejde med målsproget i undervisningen og heraf indirekte bidrage til elevens faglige modning og udvikling. Du kan efterfølgende samle de inspirerende input og lave en hitliste til inspiration, som du gemmer i elevernes fælles digitale mappe.

Eleverne genoptager herefter arbejdet med målsproget uden for undervisningen eventuelt med brug af nye ressourcer og inspiration fra videndelingsseancen. Den udsatte parcoachingsamtale afholdes på et andet tidspunkt inden for en kort periode og regelmæssigt herefter. Du vil helt sikkert opleve, at dine elever vokser med opgaven, tager ansvar for coachingsamtalerne og bliver gradvist mere selvkørende. I den sammenhæng vil du opleve, at klassesdynamikken udvikles, og lærerrollen skifter karakter.

Hvordan kommer jeg i gang nu?

I de to foregående kapitler har vi vist en step by step-vejledning til de to versioner af den nordiske metode for sprogcoaching, som vi synes giver den største effekt. Om du bruger ”en til en-coaching” eller ”parcoaching integreret i klassen”, kommer an på, hvor meget du vil investere, og hvad du vil få ud af det.

På denne måde ligner din situation faktisk elevernes situation i en sprogcoachingsamtale: Jo mere du investerer i arbejdet, jo mere kan du også opnå med det. Du kan vælge at fordybe dig i metoden yderligere, læse noget af den anbefalede litteratur bagest i bogen, tage et kursus i samtaleteknik, et coachingkursus eller et kursus om sprogcoaching. Du kan også vælge direkte at gå i gang og enten coache nogle af dine elever i individuelle samtaler eller starte med at afprøve metoden som parsamtaler i klassen – og lidt kan også gøre godt.

Lige som for dine elever i sprogcoachingen er det vigtigt, at dit mål for arbejdet med sprogcoaching er SMART: at du ved, hvad og hvordan du vil afprøve det (struktureret), at du kan måle en effekt, at du har lyst til at gøre det (attraktivt), at du også kan nå det (realistisk), og at du sætter en tidsramme for dit arbejde.

Og lige som for elevernes arbejde med sproget gælder det også for dit arbejde med sprogcoaching, at det ikke er afgørende, hvor omfattende du arbejder med metoden, men at du tilpasser dit arbejde til det, der giver mening for dig.

Nu har du læst alt det, vi gerne vil dele med dig, og nu er det din tur. Vi har ikke den perfekte anbefaling til i hvilken rækkefølge og i hvilket omfang, du bør gå i gang med metoden. Men vi har et forslag til det første skridt:

Tag dig en kop kaffe eller te og sæt dig uforstyrret et behageligt sted i en cirka halv time. Du kan evt. også gøre det som en coachende samtale sammen med en kollega, der også gerne vil arbejde med metoden. Start med at tænke det læste igennem og overvej, i hvilken form du overordnet gerne vil arbejde med sprogcoaching. Lav så din egen korte coachingsession og skriv gerne dine resultater ned:

- Lav et SMART-mål: hvad vil du gerne opnå og hvorfor? [[se evt. hvordan du gør i beskrivelsen her](#)]
- Gå så dine ressourcer igennem: Hvad vil du gerne gøre, hvad vil du investere i det, hvad kan du allerede, hvad mangler du for at kunne gøre det, og hvem eller hvad kan hjælpe dig med det?
- Lav så din konkrete plan: Hvad vil du gøre, hvornår og hvordan?

... og så er det egentligt bare med at gå i gang i det omfang og det tempo, der passer til dit og dine elevers behov.

Men inden vi slipper dig helt, vil vi gerne præsentere en praktisk case fra arbejdet med sprogcoaching i fransk på Allerød Gymnasium, der har kombineret de to beskrevne varianter til en særligt velfungerende cocktail. Om du først læser denne beskrivelse og så afholder din lille coachingsession med dig selv eller omvendt, afgør du selv.

Del 3: Case-eksempel

Kort individuel coaching fulgt op af parsamtaler i undervisningen - Erfaringer fra Allerød Gymnasium 2019-2021

Intro

I de foregående afsnit har vi præsenteret den mere ressourcekrævende, men samtidig stærkt effektfulde individuelle coaching i ”en til en-coaching” samt den mere tidsbesparende, pragmatiske metode, hvor eleverne ikke tilbydes individuel coaching, men hvor de i stedet fører coachende samtaler med hinanden i klasserummet. Begge metoder har hver deres styrker.

Men hvad vil der ske, hvis vi plukker det bedste fra begge metoder og prøver at skabe en god kombination af effekten fra den individuelle samtale mellem sprogcoach og elev med en integration af det opfølgende arbejde i klassen, ved at eleverne støtter hinanden? Kan vi på den måde finde den bedste kombination af ressourceforbrug og effekt på elevernes læring?

I dette afsnit vil jeg dele mine personlige erfaringer med en kombination, der inddrager de to metoder i en tilskåret form, og som jeg i det følgende vil kalde ”kombinationsmetoden”. I kombinationsmetoden starter jeg med at coache hver elev i klassen i en indledende individuel samtale på 10-15 minutter og fortsætter derefter med parcoaching i klassen til de opfølgende samtaler.

Det er en model, jeg i mit arbejde med sprogcoaching på Allerød Gymnasium udviklede og valgte at tage i brug, efter at jeg havde fulgt et givende og spændende sprogcoachingkursus på Studieskolen le:v:el. Her blev jeg primært introduceret til ”en til en-coaching”, hvor eleverne coaches individuelt ad flere omgange.

Jeg valgte at tage ”en til en-coaching” i brug og afprøve den først på tre udvalgte elever fra mit 1. g fransk fortsætterhold. De tre elever lå fagligt på tre forskellige niveauer, men var alle interesseret i at arbejde målrettet med fransk. Efter en kort forsøgsperiode valgte jeg at afprøve coachingprincipperne på de øvrige elever i klassen, der var blevet nysgerrige og klar på at deltage. Der var en håndfuld elever, der tydeligt var drevet af en *indre motivation*, mens et flertal skulle hjælpes til at aktivere en *identificeret motivation*. [se skema] Disse elever accepterede at deltage i projektet efter en indledende præsentation af projektets

ramme og mulige resultater. Samtidig var det tydeligt, at klassedynamikken og fællesskabet omkring projektet motiverede dem.

Jeg var begejstret for resultaterne og effekten, hvor eleverne tydeligt profiterede af de individuelle samtaler. Samtidig mærkede jeg, hvordan eleverne blev aktive medspillere i undervisningen og fandt motivation for fransk i andet end blot de mange spændende indslag i undervisningen. Jeg var overbevist om, at jeg havde fundet løsningen på mit problem, som jeg i introen til denne håndbog har beskrevet: Elevernes motivationsorientering blev langsomt drejet bort fra de hurtige "likes" hen til et mere selvstændigt arbejde. Jeg lagde stor energi i opgaven og måtte derfor på et tidspunkt indse, at skulle jeg holde mig oprejst som lærer i mange år endnu, var det nødvendigt at gå på kompromis med den individuelle coaching. Jeg måtte finde en mindre ressourcekrævende tilgang uden at gå for meget på kompromis med resultatet.

Jeg besluttede mig for at afprøve en kombination af den individuelle coaching og coaching som samtale mellem elever. Det har vist sig at være en spændende cocktail med stærke ingredienser, jeg klart kan anbefale. Ingen af de to tilgange bør for mig stå alene!

Effekten: Hvad opnår jeg ved denne måde at arbejde med sprogcoaching på?

Kombinationsmetoden samler efter min mening det bedste fra både "en til en-coaching" samt "parcoaching" i klassen og skaber en god synergi. Den må samtidig gå på kompromis med noget af det resultat ved en til en-coaching, hvor eleverne nyder godt af den tætte kontakt og den individuelle sparring og fortsatte støtte fra en sprogcoach.

Med den indledende 15 minutter individuelle coaching klædes eleverne på til det fortsatte selvstændige arbejde med egen læring. Min erfaring har vist, at det er en vigtig samtale, der er helt essentiel i forhold til de efterfølgende succesrige par- eller gruppecoachingseancer. I den individuelle samtale skabes endvidere den tætte, gavnlige lærer-elev relation, hvor eleverne føler sig set i mængden af øvrige elever på holdet. Som lærer får man i seancen mulighed for at afdække elevernes medbragte ressourcer og narrativer fra grundskolen, som er essentiel viden i forhold til det fortsatte arbejde med eleven.

Ved parcoaching i klassen skabes tætte relationer og sociale bånd blandt eleverne, der er et vigtigt grundlag for læring i klasserummet. En tydelig gevinst ved en coachingform, hvor eleverne coacher hinanden, er den særlige sparring, der finder sted. Eleverne bliver med tiden rigtig gode til at videndele og hjælpe hinanden til at afdække brugbare ressourcer.

Samtidig er denne model, hvor parcoaching afløser den rene en til en-coaching, væsentlig tidsbesparende, uden dog at miste grebet om eleverne! Eleverne noterer egne refleksioner og konklusioner i eget "styrkeskema", der digitalt eller i fysisk form ligger synligt og tilgængeligt for læreren. Herved fastholdes eleverne i arbejdet med egen læring, mens læreren har mulighed for at kunne læse med. De åbne, interaktive dokumenter muliggør i øvrigt, at læreren hurtigt kan spotte, hvor der er elever, der har behov for yderligere individuelle seancer. Individuel coaching med elever, der har behov for en opfølgende

samtale, kan foretages kort tilbagetrukket i klasserummet eller ved en støttende samtale på 15 minutter, mens de øvrige elever coacher hinanden.

Hvad siger mine elever?

I mit forsøg på at dreje sprogcoaching i undervisningen i en retning, hvor tidsforbrug, lærerressourcer og elevudbytte går op i en højere enhed, har jeg løbende evalueret med mine elever. Tilbage meldinger fra mine 2. g elever, der startede med coaching i 1. g, viser, at de har været glade for det gode mix mellem individuel coaching og parsamtaler. Nogle af de stærke elever synes dog at foretrække den individuelle coaching, hvor læreren med sine mangeårige erfaringer har mulighed for at udfordre dem og hjælpe med at finde nyttige ressourcer, der sætter elevens kompetencer i spil.

Elevernes tilbage meldinger viser også, at trods begejstring for sprogcoaching har en del elever ikke nødvendigvis overskud til at arbejde med personlige mål uden for undervisningen, som supplement til øvrige franskektier:

*”Jeg har travlt med andet skole,
arbejde, veninder og træning, så jeg har
ofte glemt det og ikke prioriteret det højt
nok.”*

Elev fra 2. g

Af citatet fremgår det tydeligt, at det er andre motivationsorienteringer, der fylder mest i forhold til elevens motiverende mål i faget fransk. I stedet skal man som lærer arbejde på at aktivere elevens *identificerede motivation*. Det betyder, at eleven arbejder med identificerede mål, og at det er disse mål, der motiverer eleven. På vej mod målet accepterer hun, at en konkret opgave ikke nødvendigvis er lystbetonet, men da den støtter hende på vej mod målet, bliver den alligevel oplevet som motiverende at arbejde med.

Jeg har erfaret, at en måde at håndtere denne udfordring på kunne være at undlade at give eleverne lektier for. I stedet får de mulighed for at konvertere lektielæsnings tid til arbejde med egne, personlige mål hjemme. Evalueringer fra mine elever viser, en del elever er glade for den model. Andre elever oplever ikke en forskel mellem undervisningsmål og egne personlige mål. De betragter ikke arbejdet med coachingmål som en ekstra arbejdsbyrde, men som et spændende supplement.

Alternativt kan eleverne nedskalere arbejdstiden med fagets øvrige lektier og i stedet indlægge tid til arbejdet med coachingmål i forlængelse af lektielæsning. Min erfaring viser, at elevernes lektielæsning i den sammenhæng bliver stærkt fokuseret og meningsgivende for eleverne. Elever, der ønsker at blive bedre til adjektiver, kan fx vælge at identificere adjektiver samt adjektivets kongruens i en udleveret læselektie. At fokus for den enkelte elev pludselig bliver et lidt andet, end det var intenderet af læreren, er ikke nødvendigvis

et problem. Arbejdet med teksten bliver for den enkelte elev mere motiverende og måske ligefrem mere meningsgivende.

Evalueringerne viser i øvrigt en ikke uvæsentlig pointe, nemlig at eleverne vokser med opgaven og gennemgår en proces fra 1. g til 2. g, hvor de udvikles og bliver markant stærkere til at sætte mål, finde ressourcer, lave handleplan og fastholde motivation samt udholdenhed. Så giv ikke op, hvis du med 1. g elever fornemmer, de har svært ved selvstændigt at arbejde videre med egne mål.

Særligt to kommentarer fra mine 2. g elever har givet fornyet energi og tro på projektet:

”Coaching er begyndt at give meget mere mening. I 1. g gjorde man det bare, fordi du sagde, man skulle gøre det.”

”Det er gået op for mig, hvor vigtigt det er at træne gløser! Jeg skulle være gået i gang noget før”.

En væsentlig erfaring er, at eleverne har lært at strukturere deres sprogindlæring og indtage fransk i konkrete bidder. Et par elever udtaler, at de har lært, at selvdisciplin er en vigtig kompetence, der også er brugbar i andre sammenhænge i livet. En erfaring der bidrager til at hjælpe eleverne videre i processen fra elev til studerende, som er et vigtigt mål for det almendannende gymnasium.

Elevernes bevidstgørelse om egen læring og udvikling af konkrete kompetencer har for nogle betydet ryk i karakterniveau. For andre har det medført øget interesse for faget og deltagelse i undervisningen uden nødvendigvis at rykke ved standpunktskarakteren. Det har vist sig at være et godt udgangspunkt i øvrigt for samtalen med eleverne om muligheden for valg af fransk på højniveau i 3. g.

Fælles for de fleste elever er det, at de har været rigtig glade for det fælles coachingarbejde, hvilket tydeligt har været at spore i den helt særlige klassedynamik, der er opstået.

Fra et lærerperspektiv

Efter et gennemført 2-årigt forsøg med kombinationsmetoden er jeg ikke i tvivl om, at det er den tilgang til sprogcoaching, jeg ønsker at fortsætte med. Metoden er effektiv, idet den skaber motiverede, engagerede elever, der fastholder ejerskab gennem de stærke makkertaler. En ikke ubetydelig pointe er, at tilgangen er realiserbar og realistisk i forhold til lærerens ressourceforbrug.

Dermed ikke sagt, at jeg ikke undervejs har oplevet tvivl og overvejet, om investeringen var meningsfuld. Når jeg nærmer mig afslutningen af grundforløbet i 1. g, rammes jeg fortsat kortvarigt af udmattelse ved tanken om, at samtlige elever på et franskhold skal coaches enkeltvis i 15 minutter. Når processen kører, er jeg dog ikke et sekund i tvivl om, at jeg gør det helt rigtige.

Det giver god mening i selve situationen, hvor eleverne enkeltvis viser deres sårbarhed og ydmyghed, når de præsenterer mig for deres udfordringer. Jeg finder ny energi, når jeg ser deres pludseligt tændte lys i øjnene, når de oplever, at de faktisk bærer mange kompetencer. Og når jeg oplever, hvordan konkretisering af delmål og opdeling af fransk i små bidder gør det hele meget mere overskueligt for dem. Der skabes en helt unik tillid og samhørighed, jeg kan profitere af efterfølgende. Jeg oplever ofte, at elever af sig selv kommer til mig kort i en pause og beder om råd til det fortsatte arbejde. En fantastisk oplevelse af, at det faktisk lykkedes at vende elevens motivationsorientering og plante ansvaret for egen læring i eleven.

Samtidig giver det rigtig god mening at gennemføre de individuelle samtaler i forhold til at klæde eleverne godt på til det fortsatte, selvstændige parcoachingarbejde. Vi får et fælles sprog, hvor jeg på sidelinjen efterfølgende kan guide, støtte og hjælpe videre. De bliver stærke, unge mennesker, der selv vælger, om de høster udbytte af efterfølgende par- eller gruppesamtaler, eller om de slipper taget.

Hvad gør jeg: Step by step

I dette afsnit vil jeg dele mine erfaringer og fortælle, hvordan jeg har taget kombinationsmetoden i brug i franskundervisningen på Allerød Gymnasium. Tidligere har vi præsenteret, hvordan man konkret tager ”en til en-coaching” samt ”parcoaching” i klassen i brug som en step by step-vejledning.

I dette afsnit vil du opleve, at case-beskrivelsen primært præsenteres som et narrativ og et konkret eksempel på, hvordan jeg har integreret sprogcoaching i min undervisning. Du kan søge tilbage til relevante afsnit i håndbogen, hvis du ønsker de to tilgange, kombinationsmetoden bygger på, uddybet. Også min beskrivelse er dog i sin sidste del opbygget som en step by step-vejledning, der muliggør at overføre mine resultater så direkte til din undervisning, som det giver mening for dig.

Undervejs vil jeg inddrage resultater af egne elevevalueringer, hvor jeg tænker, det kan være interessant også at høre elevernes stemme.

Empiri

Empiri bygger på erfaringer med sprogcoaching gennemført med et franskhold, fortsættelsesniveau, i 1. g, og til de slutter med fransk i 2. g, samt med to 1. g franskhold, ligeledes fortsættelsesniveau, hvor sprogcoaching har fundet sted i et covid-19 nedlukket univers.

Som du vil opleve, præsenterer jeg dig for en tilgang, hvor jeg flere gange skifter mellem rollerne som coach og vejleder. Hvor meget jeg foretager disse skift i den enkelte coachingsamtale, afhænger i høj grad af elevernes klasstrin og faglige modenhed. Som coach er din fornemste opgave at tildele eleverne frihed til selv at definere mål og beslutte, hvordan de vil realisere det. Erfaringerne har dog vist mig, at elever i 1. g ofte har behov for den konkrete hjælp, en vejleder kan pege på, mens elever i 2. g er blevet langt mere selvstændige og profiterer af støtte fra en mere ”distanceret” coach.

Hvad gør jeg: Kombinationsmetoden i oversigtsform

I kombinationsmetoden indleder jeg coachingforløbet med en individuel samtale med hver enkelt elev på et franskhold. Eleverne tilbydes hver maks. 15 minutters coachingsamtale. Efterfølgende afsætter jeg tid i undervisningen til opfølgende samtaler på maks. 30-40 minutter i alt, hvor eleverne fører coachende samtaler med hinanden i par eller tremandsgrupper. Jeg har valgt at indlægge disse parsamtaler hver 4.-5. uge, hvor det lader sig gøre. Processen ser dermed i oversigtsform således ud.

Fase	Indhold	Tidsforbrug	Tidspunkt
Introduktion	Fælles præsentation for alle elever i klasserummet af sprogcoaching samt den konkrete proces og spillereglerne.	Maks. 45 minutter. Kun én seance	Efter grundforløbet i 1. g, hvor sprogholdet er etableret
Individuel coaching	Individuel coaching af alle elever i eller uden for undervisningen.	Maks. 15 minutter. Kun én seance per elev	Kort efter den fælles, indledende introduktion
Introduktion	Fælles præsentation af processen for elev til elev-samtaler.	Maks. 30 minutter. Kun én seance	Som optakt til første parsamtale.
Parcoaching i undervisningen	Evalueringsamtaler	10-15 minutter per elev. Maks. 40 minutter	Gentages gerne flere gange i løbet af skoleåret med cirka 5 ugers interval

Du kan tage kombinationsmetoden i brug med elever på alle klasstrin, når du synes, det er givtigt og realistisk. Jeg har god erfaring med at sætte i gang efter grundforløbet i 1. g. Her er de faste sproghold etableret, og eleverne skal positionere sig og finde deres plads på holdet. Med den indledende, individuelle coaching kan du hjælpe eleven til at føle sig set

og finde sin plads på et blandet sproghold, hvor eleverne måler og vejer sig selv i forhold til egne og andres kompetencer. I samtalerne mellem elev og lærer skabes der samtidig en særlig relation, som efterfølgende kan bidrage til at skabe en særlig dynamik og motivation i klasserummet.

Den individuelle coachingsamtale - introduktion

Jeg indleder den individuelle coachingsamtale med en fælles 45 minutters introduktion i klasselokalet, hvor jeg taler med eleverne om:

1. De bagvedliggende principper: Hvad er sprogcoaching
2. Hvilke resultater kan de opnå med sprogcoaching
3. Coachingprocessen: Sprogfitness

Jeg har oplevet, at der dermed skabes en vigtig fælles kontrakt og en stærk samhørighed. Ved samme lejlighed præsenterer jeg eleverne for digitale mapper, klassenotesbøger, jeg har oprettet til hver elev. Her skal de løbende uploade coachingskemaer, som de igennem deres coachingforløb udfylder og justerer.

Jeg har god erfaring med visuelt at præsentere projektet med brug af en fitnesscenteranalogi. Det hjælper dem til at forstå arbejdsopgavens forskellige trin. Med en kort PowerPoint-præsentation laver jeg en kobling til elevernes arbejde med forskellige muskelgrupper i et træningscenter, som de så hyppigt besøger. Vi taler om, at arbejdsprocessen med at styrke franskkompetencer kræver:

faste mål, faste træningstider, udvalgte ressourcer og udholdenhed i en fastsat træningsperiode. Det bliver dermed lettere for eleverne at identificere sig med coachingprocessens enkeltdele, føle ejerskab, skabe stærke vaner og orientere motivationen mod de mål, de selv skal definere.

Præsentationen placerer jeg tilgængeligt for eleverne i deres klassenotesbog som en evig reminder om vores fælles mål med sprogcoachingprojektet.

Sidst men ikke mindst skemalægger jeg elevernes individuelle 15 minutters coachingsamtaler. Jeg har god erfaring med at lægge seancerne uden for franskundervisningen, hvor eleverne, efter stram plan og efter aftale med mine kolleger, forlader undervisningen i et andet fag og møder op til coaching hos mig. Coaching i franskundervisningen lader sig også gøre, men kræver, man som lærer er i stand til at slippe opmærksomheden fra elevernes aktivitet og arbejde i klasserummet. Den gode samtale med enkeltelever kræver den fulde opmærksomhed og stram overholdelse af tidsplanen uden afbrydelser. Jeg har selv været glad for at føre coachingsamtaler i et lille forberedelseslokale, hvor eleverne på skift mødte op. Eleverne, der sidder tilbage i klasselokalet, har i samme tidsrum arbejdet med en film eller andre relevante arbejdsopgaver.

Jeg har i øvrigt oplevet succes med at coache eleverne virtuelt. Et godt alternativ til coaching i fysiske lokaler på gymnasiet, når dette af forskellige grunde ikke lader sig

gøre. Den virtuelle coachingseance er for nogle elever mere tryk, eftersom der ikke er fare for, at den private samtale overhøres af kammerater. En virtuel coachingseance kan i øvrigt indlægges som del af en virtuel lektiecafé, hvis dette udbydes som fast aktivitet på gymnasiet.

Som afslutning på introduktionen udleverer jeg ”skydeskiven” digitalt til eleverne, som jeg beder dem om at udfylde hjemme og medbringe til første coachingsamtale. Samtidig beder jeg eleverne svare på spørgsmål, der tydeliggør, hvordan de tidligere har arbejdet med sproglæring:

- Hvad er du blevet god til i forhold til ... (engelsk, fransk, spansk, tysk)
- Hvordan er du blevet dygtig til ... (engelsk, fransk, spansk, tysk)
- Hvilke ressourcer har du brugt, hvad har været motiverende i læringsprocessen
- Hvad har været udfordrende
- Hvad ønsker du at arbejde videre med (visualiser med brug af ”skydeskiven”)

Digitale skemaer kan hjælpe eleverne til struktur og til, at det bliver realistisk at overholde tidsrammen i de korte individuelle coachingsamtaler. På den anden side kan skemaer virke begrænsende i forhold til at lade eleverne frit drømme og beslutte egen arbejdsproces. Jeg anbefaler, at man lader sig guide af skemaerne, men samtidig tillader, at skemaet ikke nødvendigvis udfyldes stringent.

Selve coachingsamtalen

Den konkrete coachingsamtale på 15 minutter følger samme struktur med samme åbne spørgsmål som coachingsamtalerne i ”en til en-coaching”. Forskellen består i, at jeg gennemfører den korte, individuelle coachingsamtale meget stringent med brug af to udvalgte coachingskemaer: ”Skydeskive” samt ”styrkeskema”, som mine elever har været rigtig glade for.

Som det fremgår af skemaet, har jeg igen valgt at bruge en fitnesscenteranalogi. Jeg taler bl.a. om ”puls måling” og har tidligere talt om ”styrkeskema” for at skabe en rød tråd til den indledende samtale, jeg har med eleverne.

Eleven starter med at præsentere sin ”skydeskive”, hvor hun med skalering har angivet, hvor hun selv mener at ligge i forhold til de præsenterede mål eller eget frie mål. Eleven har samtidig mulighed for at angive, hvor vigtig denne kompetence er for hende.

Med ”skydeskiven” bliver fagets mål og elevens kompetencer og mål tydelige for mig som lærer og ikke mindst for eleven selv. Samtidig får eleven mulighed for at lette hjertet og berette om egne styrker og udfordringer. Det virker ganske motiverende for mange elever og øger deres lyst til at deltage aktivt, når de ved, at jeg er klar over, hvad de kan. Så er der intet at skjule.

Fra definition af klart mål og drøftelser af styrker og udfordringer leder jeg eleven over i refleksion over egne ressourcer. Hun skal i den forbindelse overveje, hvilke redskaber hun

ønsker at arbejde med samt hvornår og i hvilken afmålt tid, det er realistisk for hende at arbejde. Endelig drøfter vi, hvilke eventuelle forhindringer hun forestiller sig kunne spænde ben for hendes planlagte indsats.

I samtalen præsenterer jeg eleven for ”styrkeskemaet”, som uddeles i papirform. Eleven guides i ret stram snor igennem refleksion over de forskellige punkter og noterer selv sine refleksioner og konklusioner i stikordsform på arket. Afslutningsvis beder jeg eleven indføre sine noter i det digitale skema i klassenotesbogen. Det kan ske straks efter coachingseancen eller derhjemme.

Når eleven forlader coachingseancen, er det med et udfyldt ”styrkeskema” og en arbejdsplan for en afmålt periode under armen.

For de nye 1. g elever oplever jeg, det er en stor hjælp, at jeg som lærer undervejs i samtalen tydeligt for eleven skifter hat. Jeg ifører mig kort vejlederrollen og peger på en række faglige ressourcer, jeg anbefaler eleven at tage i brug i arbejdet med sprogindlæring. For at eleven ikke mister den motiverende autonomi, fastholder jeg, at der er tale om et *udvalg* af muligheder, hvorfra eleven selv kan plukke de ressourcer, der motiverer hende mest.

I coaching af mine elever har jeg tilbudt dem en Padlet (www.padlet.com) fyldt med gode links til digitale redskaber, hvormed eleverne kan træne kompetencer som bl.a. udtale, grammatik, verber, idiomatiske udtryk og emnespecifikke gloser. Mine elever i 2. g er hurtigt blevet gode til selv at udforske de mange muligheder og dele erfaringer med hinanden. Ofte har de kunnet bidrage med for mig ukendte ressourcer, som jeg fik lov til at føje til den eksisterende Padlet.

Jeg har afprøvet den korte coachingsamtale i praksis en del gange, og seancen på 15 minutter er kun realiserbar, når eleven møder forberedt med sin ”skydeskive”. Der er ikke plads til digressioner, og åbner eleven i samtalen for emner af større personlig karakter, kan jeg anbefale, at du tydeliggør for eleven, at emnet parkeres og drøftes i anden sammenhæng, evt. med en studievejleder. Samtidig kan det netop være de små personlige beretninger, der styrker lærer-elev relationen og støtter elevens arbejde med motivation for arbejdsprocessen. Derfor er det vigtigt, der også er plads til personlige elementer i samtalen. I den tidsramme, vi har for samtalerne, er det dog vigtigt, de ikke fylder for meget.

I modsætning til ”en til en-coaching”, inviterer jeg som sprogcoach ikke den enkelte elev til en opfølgende individuel coachingsamtale. I stedet lægger jeg denne seance over til eleverne, der i par eller grupper hjælper hinanden til at evaluere arbejdet med de motiverende mål.

Parcoachingsamtalerne - introduktion til elev til elev-samtaler

Fra første individuelle coachingsamtale til opsamlende samtaler i par eller grupper går der normalt 4-5 uger. Eleverne skal have god tid til at arbejde med deres mål. Lades eleverne alene med projektet i alt for lang tid, er der dog risiko for, de mister motivationen og lader sig styre af andre impulser.

Før afholdelse af allerførste elev til elev-samtale indleder jeg med en fælles 30 minutters seance i klasselokalet, hvor eleverne klædes på til opgaven gennem følgende trin:

a. Gruppedannelse

Inden den fælles seance i klasselokalet beder jeg eleverne sende mig bud på, hvem de ønsker at samarbejde med. Ud fra deres ønsker sammensætter jeg par eller grupper.

Som det fremgår af evalueringer fra mine 2. g elever, er det for eleverne vigtigt, de får samarbejdspartnere, de føler sig trygge ved. Samtidig er det tydeligt af evalueringerne, at fagligt stærke elever også ønsker en makker, der har samme faglige niveau som dem selv.

Om man vælger grupper a to eller tre elever, er underordnet. Parcoaching er effektivt, men desværre mere sårbart i forhold til mandefald. Samtidig kan det hurtigt miste energi, hvis fx den ene elev ikke forstår at agere aktiv lyttende og i øvrigt ikke stiller udfordrende spørgsmål. Grupper a tre elever kan fastholde energien og den gode videndeling, men kan miste intimiteten. Når tre elever coacher hinanden, kræver det også, at der afsættes mere tid til coaching, eftersom alle tre elever har ret til samme taletid. I coachingseancen kan tremandsgrupper byde på en ret god rollefordeling, hvor en elev coaches, en anden agerer coach, mens den tredje holder øje med tiden og sikrer, at coachen fortsat stiller åbne ikke værdiladede eller begrænsende spørgsmål.

b. Spilleregler for den gode, coachende samtale

Efterfølgende træner jeg eleverne i at stille hinanden gode, åbne "hv-" spørgsmål, der åbner for refleksion, fx:

- Hvad har du afprøvet
- Hvordan fungerede det
- Hvorfor fungerede det godt eller mindre godt
- Hvad skal fortsættes eller optimeres.

Inden eleverne kaster sig ud i at coache hinanden, viser jeg, hvordan den coachende samtale kan praktiseres. Enten med brug af en af de eksisterende [coachingvideoer](#) her i bogen eller med coaching af en af mine 2. g elever, der er fortrolig med coachingopgaven, foran de opmærksomme elever. Efterfølgende forsøger jeg at aktivere eleverne og lader dem reflektere over, hvad der skete i coachingsamtalen.

Afslutningsvis drøfter jeg med eleverne, hvori coachens rolle består:

- At være nysgerrig og undersøgende
- At være lyttende og nærværende

- At stille spørgsmål til refleksion
- At stille uddybende spørgsmål.

Vi taler samtidig om, at den gode samtale også kræver, de ikke er *vurderende, dømmende eller styrende*. Coachen må ikke byde ind med egne holdninger, men skal i første omgang lade sin makker tale frit.

Eleverne bliver naturligvis ikke dygtige sprogcoaches på baggrund af denne lille intro. Præsentation af coachrollen samt den gode spørgeteknik tåler gentagelse ved hver ny elev til elev-samtale. Jeg fornemmer dog, de fleste elever gør sig umage og synes, opgaven er spændende.

C. Præsentation af pulsmålingsredskaber

Inden den coachende samtale skal eleverne hver især nå en fornemmelse af, om de har nået progression i forhold til eget mål. Jeg omtaler seancen som en ”pulsmåling” igen for at blive i idrættens verden. Pulsmålingen udføres af hver enkelt elev med et mere eller mindre konkret målingsredskab.

Som beskrevet tidligere i bogen kan det være vanskeligt helt præcist at måle progression i de individuelle arbejdsplaner, hvilket for nogle elever kan være demotiverende.

Jeg præsenterer derfor eleverne for en række forskellige målingsredskaber, de kan hente fra en digital eller fysisk mappe og minder dem samtidig om, at det i nogle tilfælde gælder om at kunne fornemme de små udviklingstrin. Eksempler på sådanne måleredskaber kunne være konkrete grammatiktest, udtaletest, opgaver med tekstforståelse samt ordforrådsscreening. Til pulsmåling af mål, der måske ikke så let lader sig måle med konkrete test, som fx elevens ønske om at blive bedre til at forstå franske Netflix-film eller til at sige noget mere på fransk i undervisningen, er et godt værktøj brug af en skala fra for eksempel 1 til 10. De findes i rigtig mange varianter.

Eftersom elevernes mål kan have vidt forskellige karakter, ansører jeg mine elever til at tænke kreativt og udvikle eget målingsredskab med inspiration fra de allerede eksisterende ”pulsmålingsredskaber”. En pige fra mit 2. g hold ville som pulsredskab bruge sin far, der på begynderniveau selv havde taget fat på at træne fransk. Målet for pigen var at træne hverdagsglosser til brug i undervisningen. Pulsmålingen skulle være, at hun efter fire uger skulle være i stand til at bede sin far om diverse fødevarer på fransk under aftensmaden. Hun ville i samtalen med sin far kunne mærke, hvorvidt hun var blevet bedre til at føre samtale om et konkret emne og efterfølgende med en skala kunne definere egen progression.

Ved pulsmåling af faglige mål i forhold til et konkret emne er det ret let at hjælpe eleverne til at lave præcise målingsredskaber. Arbejder vi med en film eller en kort novelle, indleder jeg forløbet med at fortælle eleverne, hvilke faglige mål de kommer til at træne.

Herefter beder jeg eleverne udarbejde egne evalueringsskemaer, hvor de enten indfører de fælles, faglige mål som fx træning af konkrete grammatiske emner eller indfører egne personlige mål som fx træning af emnespecifikke gloser.

Jeg oplever, at eleverne, når de laver en før- og efterevaluering med brug af skemaet, lettere kan registrere, hvorvidt de har rykket på eget personlige eller faglige mål i arbejdet med tekst eller film.

Parcoaching i undervisningen

Eleverne skal herefter selv i gang med at coache hinanden. Jeg har gode erfaringer med at afsætte cirka 10-15 minutter per elev. De gode, åbne spørgsmål, som eleverne er introduceret for, samt en plan for samtalen præsenterer jeg på tavlen, mens eleverne selv sidder med et rent "styrkeskema", de udfylder i samtalen med hinanden. Eleven, der coacher, udstyrer jeg normalt med et lamineret rollekort [[se afsnit om parcoaching i klassen step by step](#)"], så de husker, hvordan de bedst fastholder rollen som coach.

I slutningen af hver coachingsamtale reviderer den coachede elev sit "styrkeskema" med eventuelle nye mål, delmål, ressourcer eller tidsplan og gemmer den nye arbejdsplan.

Hvor mange gange elevsamtalerne gentages i løbet af et skoleår, afhænger naturligvis af, hvad du som lærer har ressourcer til, hvad der er plads til i undervisningen samt elevernes behov. Erfaringen har vist mig, at gentages coachingsamtalerne for ofte, kører eleverne trætte. Gennemføres de for få gange, risikerer eleverne på den anden side at miste motivationen og begejstringen for arbejdet med de individuelle mål. Jeg har derfor i samråd med mine elever besluttet, at vi gentager par- og gruppecoachingseancerne, når det er muligt, men gerne cirka hver 5. uge, dog uden at gentage den introducerende del. Jeg oplever, at eleverne med tiden bliver så erfarne og skarpe, at de er helt selvhjulpne og i øvrigt selv beslutter, hvor meget energi de vil lægge i opgaven. Er de hurtigt færdige med coachingopgaven, får de tid til at træne eget coachingmål eller arbejde med "ugens øver" opgaver.

Fastholdelse af motivation og udholdenhed: "Ugens øver"

Selvom parcoaching gentages cirka hver 4.-5. uge, vil du nok opleve, at flere elever har svært ved at bevare motivationen og fastholde egen arbejdsplan. Eleverne skal hjælpes til at skabe nye vaner og undertrykke stærkere impulser.

Jeg har derfor valgt at indlægge en seance, jeg kalder "ugens øver" i elevernes skema. Øvelsen fungerer fantastisk godt som opmærksomhedstræning. Seancen bruger jeg enten som supplement til elev til elev-coachingsamtalerne eller lader den erstatte en coachingseance.

Det betyder helt konkret, at jeg indlægger en seance i et af de sene franskmoduler på ugen og lader eleverne få mulighed for at fortælle deres partner eller gruppe om egne mål og træning i et tidsinterval på cirka 10-15 minutter. Det er en kort seance, hvor jeg i starten af timen lader eleverne arbejde alene, mens jeg selv gør dagens undervisning klar.

Trods seancens karakter af faglig hyggesnak er det et stærkt redskab til at hjælpe eleverne med at fastholde struktur, udholdenhed og motivation for det fortsatte arbejde med egne mål.

Enkelte gange udvider jeg seancen med cirka 15 minutter, hvor eleverne kan få lov til at arbejde med egne coachingmål. Det er en stor hjælp især for de elever, der ikke har overskud til at arbejde med personlige mål uden for undervisningen. Eleverne får enten lov til selv frit at vælge opgaver fra vores fælles ressourcebank (vores franske Padlet), lytter til valgfrie podcast, læser franske bøger eller arbejder med en konkret opgave, jeg har medbragt. De medbragte opgaver kan fx være grammatikopgaver eller tekstforståelsesopgaver, der hjælper eleverne med at træne et af de faglige mål.

Seancen behøver ikke være ressourcekrævende. Det er tanken, eleverne er selvkørende, hvorved man som lærer får frigivet tid til andet praktisk og relevant for undervisningen som fx individuelle samtaler med elever, der har særlige behov.

Den gode cocktail

Du er nu præsenteret for mit bud på den mest velsmagende og anvendelige sprogcoaching-metode til brug i et gymnasium. En i mine øjne ret virksom cocktail, jeg klart anbefaler, du tilpasser efter behov. Lad dig guide af mit bud på praksis, men juster, så den passer til din undervisning som sproglærer i en hverdag, hvor opgaverne i øvrigt er mange.

En ny og stærk cocktail - afsluttende bemærkninger fra forfatterne

Vi håber at bogen har givet dig lyst til at arbejde med sprogcoaching.

Du kan begynde med at bruge sprogcoaching på mange måder. Du kan vælge at indlægge en del af introen som et modul i et AP-forløb for alle sproghold, du kan tilbyde sprogcoaching til elever på fx en international linje som en særlig del af studieretningens profil, du kan tilbyde sprogcoaching til elever på et højniveauhold eller til dem, som deltager i en masterclass. Du kan tilbyde det i forbindelse med afholdelse af virtuel lektiehjælp eller som særligt konsulenttilbud til elever, der skal genfinde motivationen for sprogundervisning.

Du kan vælge at coache enkelte elever eller hele klassen i en individuel samtale, og du kan lægge arbejdet med sprogcoaching ind i undervisningen og lade eleverne coache hinanden. Du kan vælge at læse mere om metoden eller tage en efteruddannelse som sprogcoach, og du kan bare gå i gang og afprøve metoden her og nu.

Om du tilsmager og finder egen metode eller tager en af vores opskrifter i brug, så er vi sikker på, du også vil opleve at få mere engagerede og motiverede elever samt helt essentielt oplever at øge egen arbejdsglæde.

Rigtig god fornøjelse!

Charlotte Villefrance og Christoph Schepers

Tak

Tak til alle, der har været med til at gøre denne bog mulig:

Det Nationale Center for Fremmedsprog for projektstøtte til den hidtil mest omfattende afprøvning af sprogcoaching i gymnasiet, til faglig sparring og støtte til denne publikation.

Til de mange kolleger og elever, der har hjulpet med at afprøve, videreudvikle og tilpasse metoden, og til lederne på disse skoler, der gjorde det muligt at frisætte ressourcer til det:

- Vestegnens HF & VUC
- KVUC
- Køge Handelsskole
- Ørestad Gymnasium
- Nørre Gymnasium
- Næstved Gymnasium og HF
- Aarhus Handelsgymnasium (AABC)
- Nordfyns Gymnasium
- Campus Vejle
- IBC Kolding
- Allerød Gymnasium

Tak også til vores kollegaer Stine Lema og Susanne Gram Larsen fra Studieskolen for ukuelig sparring og korrekturlæsning, som har været med til at forme vores tanker til en velafbalanceret cocktail.

Videoer

Den første coachingsamtale: Eksempel 1

https://youtu.be/L5aj_KHosNo

Videoen viser et typisk eksempel på en første coachingsamtale med en elev – her en pige i 2.g fransk:

Videoen viser, hvordan eleven gennem samtalen bliver opmuntret til at reflektere over sine styrker og svagheder, hvad hun godt kan lide at arbejde med, hvad hun tidligere har haft succes med og hvad hun gerne vil arbejde med fremover.

Eleven definerer derefter et klart mål for, hvad hun vil opnå med sit franske, og hvordan hun vil nå det.

Sprogcoachen inspirerer derefter eleven til at finde konkrete ting, hun gerne vil arbejde med, og definere, hvordan de kan hjælpe hende og til at lave en konkret, motiverende og realistisk arbejdsplan.

Den første coachingsamtale: Eksempel 2

<https://youtu.be/u-Yr8KIvqCM>

Samtalen er med en franskelev i 2.g, og videoen viser en første coachingsamtale typiske opbygning i følgende trin:

- Afklaring af formål/overordnet mål: "Hvad vil jeg opnå?"
- Afklaring af læringsbiografi: "Hvordan kan jeg lide at lære noget, hvad kan jeg lide at arbejde med, hvad motiverer mig?"
- Konkretisering af mål: "Hvad vil jeg gerne arbejde med konkret?"
- Ressourceafklaring: "Hvem og hvad kan hjælpe mig med at nå mine mål?"
- Konkret arbejdsplan: "Hvad vil jeg gøre og hvornår, hvor tit og hvordan vil jeg gøre det?"
- Aftale om opfølgning og evaluering af planen

Samtale 2: Den opfølgende coachingsamtale

<https://youtu.be/-c3HXXswbf4>

Videoen viser en opfølgende samtale, der støtter eleven i at evaluere effekten af sit arbejde og tilpasse sin arbejdsplan. Samtalen er et godt eksempel på en revurdering af elevens arbejdsplan på basis af hvilke aktiviteter, der fungerer bedst for eleven, samt hvordan han fremover kan måle og sikre effekten af sit arbejde.

Sprogcoaching animationsfilm

https://youtu.be/f6Yu87Bz_bc

"Det bedste er især, at sprogcoaching hjælper og motiverer eleverne. Ordblindeelever ser engelsk som et ubestigeligt bjerg, de ikke kan komme over. De ser kun forhindringer. Det jeg synes, det her kan, er at starte en refleksion, så de kan få øje på stien op ad bjerget. De skal fokusere på enkelte ting og ikke tusinde ting på en gang. Og her tager de ejerskab over det."

Lærer, Vestegnens HF & VUC

Sprogcoaching styrker både den stærke og den svage elev

<https://youtu.be/wP-FvYSAuM>

Bente Mathiesen fra Nordfyns Gymnasium fortæller om hvordan sprogcoaching har givet hende et anderledes og mere tillidsfuldt forhold til eleverne. Det har gjort at hun kan møde både de stærke og de svage elever lige der hvor de er og at eleverne er blevet bedre til at reflektere og selvstændigt kan arbejde med deres individuelle styrker og svagheder.

"Man kan se eleven komme til live og få en samtale, hvor man oplever nogle processer i en elev, som man ikke har oplevet før. Der kan være nogle tegn på progression, som man ikke altid ellers får øje på. Du lærer dine elever at kende på en måde, du ikke har gjort før."

Lærer, Vestegnens HF & VUC

Eleverne får øje på det, de gerne vil lære - og hvordan de kan gøre det

<https://youtu.be/6ARXVFh9XMM>

Bente Mathiesen og Tine Purup Madsen fra Nordfyns Gymnasium i dialog om, hvordan sprogcoaching har styrket deres forhold til eleverne, og hvad dette har bevirket. Eleverne har gennem coachingsamtalerne fået øje på, hvad de gerne vil lære, og hvordan de kan gøre det. På denne måde kan læreren både nå stærke og svage elever, og eleverne vælger selvstændigt at arbejde med det, der passer til deres niveau og behov.

"En af de ting, jeg godt kunne lide – det var ikke en pligt – det var op til en selv. Det var ikke en aflevering, og man fik ikke fravær. Man kunne selv opbygge, hvor meget eller hvor lidt man kunne putte i det. Det hjalp meget."

Elev-elevsamtale 4

Sprogcoaching styrker relation mellem lærer og elev

https://youtu.be/wMb_YzYvk6s

Tine Purup Madsen fra Nordfyns Gymnasium fortæller om, hvordan sprogcoaching har styrket hendes forhold til eleverne. Hun er blevet meget mere bevidst om sin rolle og bedre til at inddrage eleverne aktivt i læringsprocessen. Eleverne føler sig hørt og set i højere grad og udvikler et mere positiv og mere modent forhold til faget igennem coachingprocessen.

"Man gør det for sig selv - man skal ikke stå til ansvar for sin 'coacher'. Det bliver ikke negativt, hvis man ikke har nået sit mål – men så finder man bare en anden måde at nå det på."

Elev-elevsamtale 1

"At vi kan få det lystbetonede tilbage og ikke kun det, at de skal præstere, men at have fokus på – Hvad kan du lide, hvad er du god til – så vi kan finde motivationen igennem lyst. Mulighed for at gøre læring mere lystbetonet."

Lærer, Nordfyns Gymnasium

Sprogcoaching styrker elevernes refleksionsevne

<https://youtu.be/sfbE2DIbBqA>

Mette Voigt fra Campus Vejle fortæller om hvordan sprogcoaching har styrket hendes elevers kompetence til at reflektere over egne styrker og svagheder på en konstruktiv måde.

"Det er godt at bruge sprogcoaching, hvis man gerne vil have individuelle mål – man skal tage babysteps, for at man rent faktisk får en proces, og anerkende, at man skal bryde det op i små bidder. Jeg vil anbefale, at man bruger sprogcoaching i gymnasiet, for så får man noget ud af det."

Elev-elevsamtale 3

Referencer og inspiration til videre læsning

- Berndt, Anette (Hrsg.) (2015): *Konzepte aus der Sprachlehrforschung – Impulse für die Praxis*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Berndt, Anette & Ruth-Ulrike Deutschmann (Hrsg.) (2014): *Sprachlernberatung – Sprachlerncoaching*. Frankfurt am Main: Peter Lang Edition.
- Betham, Emmanuelle (2020): *An introduction to Coaching for Language Learning*.
- Bimmel, Peter (2012): *Lernstrategien – Bausteine der Lernerautonomie*. In *Fremdsprache Deutsch Heft 46 2012*: 3-10.
- Hardeland, Hanna (2019): *Lerncoaching und Lernberatung*
- Hardeland, Hanna (2018): *Der Klassen-Coach*.
- Hartkemeier, Martina, Johannes und Tobias (2016): *Dialogische Intelligenz*.
- Hüther, Gerald (2016): *Mit Freude lernen – ein Leben lang*.
- Hüther, Gerald (2011): *Was wir sind und was wir sein könnten*.
- Kleppin, Karin und Enke Spänkuch (2012): *Sprachlern-Coaching – Reflexionsangebote für das eigene Fremdsprachenlernen*. In *Fremdsprache Deutsch Heft 46 2012*: 41-49.
- O Connor, Joseph & Andrea Lages (2007): *How coaching works*.
- Ryan, Richard M. & Edward L. Deci: *Self-Determination Theory (2018)*
- Schmenk, Barbara (2014): *Autonomie durch Beratung? Überlegungen zu einem reflexiven Autonomiebegriff und seinen Implikationen für die Sprachlernberatung*. In: Berndt (2014): 13-32.
- Sheldon, Kennon: *Motivation (2017)*
- Spänkuch, Enke (2015): *Coaching lernen – Coaching lehren. Die Ausbildung zum systemisch-konstruktivistischen Sprachlern-Coach an der Ruhr-Universität Bochum*. In: Berndt 2015.
- Spänkuch, Enke (2014): *Systemisch-konstruktivistisches Sprachlern-Coaching*. In: Berndt 2014: 51-82.
- Storch, Maja und Frank Krause (2017): *Selbstmanagement ressourcenorientiert*